

Talouden taakka vai imagon ylpeys?

Julkinen keskustelu Tampereen Kansi ja Areena - hankkeesta

Johtamiskorkeakoulu
Hallintotieteiden tutkinto-ohjelma
Ympäristöpolitiikan ja aluetieteen opintosuunta
Kevät 2018

TIIVISTELMÄ

TAMPEREEN YLIOPISTO, Johtamiskorkeakoulu, Ympäristöpolitiikka ja aluetiede, Pro gradu -tutkielma ja seminaari 2018, 40 op

PUUSTINEN, KAISA: Talouden taakka vai imagon ylpeys? Julkinen keskustelu Tampereen Kansi ja Areena -hankkeesta.

Pro gradu -tutkielma, 57 sivua + 4 liitesivua.

Heinäkuu 2018

Tämä tutkielma käsittelee Tampereen Kansi ja Areena -hanketta. Hankkeen tarkoituksena on rakentaa ratapihan päälle Tampereen kaupungin toimesta kansirakenne, jonka päälle yksityinen rakennuttaja rakentaa urheilu- ja tapahtumakäyttöön suunnitellun monitoimiareenan, hotellin, kasinon sekä toimisto- ja asuinrakennuksia. Se on merkittävä kaupunkikehityshanke, jonka tarkoituksena on lisätä Tampereen keskustan elinvoimaisuutta ja yhdistää radan jakamia kaupunginosia. Tutkielman tarkoituksena on selvittää ihmisten suhtautumista Kansi ja Areena -hankkeeseen.

Kansi ja Areena -hanke on herättänyt paljon julkista keskustelua ja mielipiteitä. Tutkimuksen aineistona ovat Aamulehden uutisiin liittyvät mielipidekirjoitukset. Aineiston uutiset on julkaistu 1.1.-30.10.2017 välisenä aikana. Yhteensä mielipidekirjoituksia on 137 kappaletta. Tutkimuksen teoreettisessa osassa nojaututaan kaupunkikehittämisen, kaupungin imagon rakentumisen ja nimby teorioiden yhdistelmiin. Analyysi koostuu kehysanalyysistä ja argumentaatioanalyysistä. Kehysanalyysin avulla aineistosta on selvitetty, millaisissa kehyksissä hanketta tarkastellaan. Löydetyistä kehyksistä on etsitty mielipiteiden väitteet ja niiden perustelut.

Tampereen Kansi ja Areena -hankkeesta hahmottuu sitä koskevissa mielipidekirjoituksissa viisi eri kehystä: talous, kaupungin imago, areena, nimby ja työllisyys. Kansi ja Areena -hanke näyttäytyy hieman erilaisena eri kehyksissä. Talous, areena ja nimby -kehyksissä hankkeen tuomiin vaikutuksiin suhtauduttiin negatiivisesti, kaupungin imago -kehyksessä suhtautuminen hankkeeseen oli positiivista ja työllisyys -kehyksessä itse hanke ja sen tuomat vaikutukset nähdään positiivisena, mutta kritiikki kohdistuu hankkeesta esitettyihin työllistämisarvioihin. Kehyksissä argumentointi keskittyy hankkeen kannattamattomuuteen, imagoon ja hankkeen rakennusvaiheen tuomiin haittoihin. Perusteluina mielipiteissä käytetään pääosin talouteen, kaupungin imagoon, arjen sujuvuuteen ja hankkeen vetovoimaan liittyviä seikkoja.

Avainsanat: Tampereen Kansi ja Areena -hanke, kaupunkikehittäminen, julkinen keskustelu, kaupungin imagotyö, paikalliset kiistat tilasta.

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
1.1 Kaupunkien muutos	1
1.2 Tampereen kaupunkistrategia	1
1.3 Keskustahanke	3
1.4 Tutkimusongelman esittely	4
2. KANSI JA AREENA –HANKE	6
2.1 Hankkeen alkuvaiheet	7
2.2 Kaava 8366	8
2.3 Uudet kuviot	10
3. KÄSITTEELLISET LÄHTÖKOHDAT	15
3.1 Kaupunkikehittäminen	16
3.2 Kaupungin imagon rakentuminen	18
3.3 Paikalliset kiistat tilasta	23
4. AINEISTONA MIELIPIDEKIRJOITUKSET	24
4.1 Mielipidekirjoitukset	25
4.2 Aineiston esittely	27
5. MENETELMÄT	29
5.1 Kehysanalyysi	30
5.2 Argumentaatioanalyysi	31
6. AINEISTON ANALYYSI	33
6.1 Kehykset	33
6.1.1 Talous	34
6.1.2 Kaupungin imago	35
6.1.3 Areena	36
6.1.4 Nimby	39
6.1.5 Työllisyys	40
6.2 Argumentit	42
6.2.1 Talous-kehyksen argumentit	42
6.2.2 Kaupungin imago-kehyksen argumentit	44
6.2.3 Areena-kehyksen argumentit	45
6.2.4 Nimby-kehyksen argumentit	47
6.2.5 Työllisyys-kehyksen argumentit	48
7. JOHTOPÄÄTÖKSET	49
8. LÄHDELUETTELO	53
Liite 1.	58

1. JOHDANTO

1.1 Kaupunkien muutos

Kaupungit ja niiden keskustat ovat olleet voimakkaan muutoksen kohteena jo yli 20 vuoden ajan. Kaupunkiympäristöjen muutoksen voi havaita sekä kaupunkirakenteen hajautumisesta, johon ovat osaltaan vaikuttaneet muun muassa vähittäiskaupan muutokset, että sen tiivistymisestä, joka näkyy liikennöintimatkojen lyhentymisestä ja tonttipulasta. Suomalaisten kaupunkien muutos liittyy laajempaan kansainväliseen kehitykseen, joka on havaittavissa kaupunkien välisessä kilpailussa, jossa kaupungin konkreettisesta tilasta on tullut kilpailun väline. Suomessa monissa kaupungeissa onkin toteutettu keskustan kehittämishankkeita, joilla on haettu uutta kaupallista vetovoimaa keskustan alueille. (Nevala 2004, 13.)

Tästä hyvänä esimerkkinä voidaan pitää Tampereen kaupunkia, koska Tampereella on meneillään mittava keskustan kehittämishanke, jota esittelen myöhemmin luvussa 1.3. Tampereella kaupunkiympäristön suunnittelun, rakennuttamisen sekä ylläpidon palveluista vastaa yhdyskuntalautakunta, jonka keskeisenä tehtävänä on järjestää kaupunkirakenteen kehittämistä, kaupunkisuunnittelua, rakentamista ja ylläpitoa koskevat palvelut sekä vastata kestävän kaupunkikehityksen ja ympäristöpolitiikan toteuttamisesta. Yhdyslautakunnan vuoden 2017 palvelu- ja vuosisuunnitelmassa yhtenä päämääränä on keskustan elävyys ja vetovoima. Seuraavaksi esittelen Tampereen kaupunkistrategiaa, sillä siinä määritellään keskeisimmät kehityskohteet ja näin ollen se on merkittävä perusta, kun käsitellään kaupungin kehittämishankkeita.

1.2 Tampereen kaupunkistrategia

Kaupunkistrategia on kuvaus painotuksista ja tavoitteista, joita Tampereen kaupunginvaltuusto pitää tärkeimpinä. Siinä tulee ilmi keskeisimmät linjat Tampereen kehittämiseksi ja se toimii perustana kaupungin johtamiselle. Valtuusto hyväksyi Yhteinen Tampere - näköalojen kaupunki - kaupunkistrategian 19. elokuuta 2013. Kaupunkistrategia perustuu yhdessä tekemiseen sekä näkemykselliseen ja rohkeaan toimintaan. Keskeiset strategiset valinnat liittyvät ennaltaehkäisyyn ja hyvinvointierojen kaventamiseen, yritysten toimintaedellytysten parantamiseen, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävän yhdyskunnan ja kaupunkirakenteen rakentamiseen sekä kaupungin talouden tasapainoon. Visio 2025 kertoo, millainen Tampereen halutaan olevan vuonna 2025:

Teemme yhdessä Suomen parasta ja houkuttelevinta, pohjoismaista suurkaupunkia. Meillä on näköaloja tulevaisuuteen, uuden sukupolven toimivaan, kauniiseen ja kansainväliseen kulttuurikaupunkiin. Hyvinvointi on yhteinen päämäärämme. Tuemme koteja hyvän elämän mahdollistajina. Huolehdimme, että kaikki otetaan mukaan. Tuemme hyvinvointia vahvistavien valintojen tekemistä ja painotamme ennaltaehkäiseviä palveluja. Luomme houkuttelevat mahdollisuudet yrittäjyydelle ja työpaikkojen synnylle. Yrityksillä on näköaloja kasvuun ja kansainvälistymiseen. (Tampereen kaupunki 2013.)

Strategiset painotukset jaetaan eri näkökulmiin. Strategiassa on huomioitu kaupungin kehittämiseen liittyviä seikkoja, sillä elinvoimainen ja viihtyisä keskusta kuuluu elinvoiman ja kilpailukyvyn keskeisiin painotuksiin. Tavoitteisiin kuuluu keskustan elinvoimaisuuden vahvistaminen, jota voidaan mitata keskustan elinvoimaisuusindeksin avulla. Strategiassa painotetaan keskustan elinvoimaisuuden ja viihtyisyyden lisäämistä. Elinvoiman ja kilpailukyvyn kannalta kansainvälistyminen nähdään myös tärkeänä, ja se näkyy kaupunkistrategian strategisissa painotuksissa. (Tampereen kaupunki 2013, 14.)

Tampere kytkeytyy tiiviisti globaaliin talouteen ja osaamiseen. Tampereen kaupunkiseudulla nähdään olevan hyvät edellytykset yritysten synnylle, kasvulle ja kansainvälistymiselle sekä työpaikkojen synnylle, itseasiassa jopa Suomen parhaat. Tässä yhteydessä väitettä ei kuitenkaan perusteltu sen kummemmin. Kansainvälisen vetovoiman kerrotaan olevan myös Suomen kärkeä yritysten, osaajien, opiskelijoiden ja matkailijoiden näkökulmasta. Yritysten synnyn, kasvun ja kansainvälistymisen edellytyksiä vahvistavaa toimintaympäristöä Tampereen kaupunki on rakentanut yhdessä elinkeinoelämän toimijoiden sekä tutkimus- ja koulutuslaitosten kanssa. (Tampereen kaupunki 2013, 14.)

Kaupunkistrategiaa toteutetaan strategisen johtamisjärjestelmän avulla. Järjestelmä koostuu strategisista asiakirjoista, kuten toimintasuunnitelmista, talousarviosta, palvelusopimuksista sekä tilaajan että tuotannon vuosisuunnitelmista. Strategian toteutumista seurataan vuosiraporttien avulla. Tuorein vuosiraportti on Näköaloja 2016, jossa kerrotaan, että taloustilanne on vaikeuttanut ja hidastanut usean strategisen tavoitteen toteuttamista, mutta tästä huolimatta strategian toteuttaminen on edennyt monilta osin myös oikeaan suuntaan. Erityisesti taloustilanteen heikkeneminen on varjostanut kaupungin kilpailukykyä ja elinvoimaisuutta sekä kestäväää kaupunkiympäristöä koskevien tavoitteiden toteutumista. Kaupunki on ottanut selvästi aktiivisemman roolin edunvalvonnassa, mikä se on näkynyt muun muassa merkittävien kaupunkikehityshankkeiden edistämisessä. (Tampereen kaupunki 2016, 3.)

Kaupungin entistä aktiivisempi rooli edunvalvonnassa on näkynyt myös raitiotien, lentoliikenteen ja muiden kärkihankkeiden edistämisessä. Tampere on vetovoimainen kaupunki myös matkailijoiden mielestä, sillä Tamperetta pidetään houkuttelevana ja hyvin saavutettavana kaupunkina. Ryanairin vähentäessä reittejä ja lentoja Tampere-Pirkkalan -lentoasemalle kansainvälisten matkailijoiden määrä on kuitenkin laskenut. SAS on toisaalta nyt lisännyt sekä kapasiteettiaan että lentoyhteyksiä, mutta silti lentoaseman matkustajamäärä on jäänyt aiempia vuosia vähäisemmäksi (Heino 2016).

Edunvalvontatoimenpiteillä on suuri merkitys, kun puhutaan matkailun kehittämisestä. Tampereen kaupunkiseudun elinkeino- ja kehitysyhtiö Tredean AiRRport-hanke on lisännyt merkittävästi resursseja lentoliikennetoiminnan kehittämiseen. Hankkeen päätavoitteena on lisätä suoria lentoja Tampereelta ja kasvattaa vuotuista matkustajamäärää. AiRRport-hankkeesta näkisin olevan myös hyötyä Kansi ja Areena -hankkeelle. (Tampereen kaupunki 2016, 12–13.)

Toimintasuunnitelmat sisältävät palvelujen hankintaa koskevia linjauksia. Ne tarkentavat kaupunkistrategian suuntaviivoja ja asettavat konkreettiset tavoitteet ja toimenpiteet neljälle vuodelle. Toimintasuunnitelmat on jaettu neljään eri osa-alueeseen: hyvinvointisuunnitelma, elinvoimaisuussuunnitelma, kaupunkirakenne- ja ympäristösuunnitelma sekä organisaation toimintakykyosuus. Kaupunkistrategiassa itsessään ei suoraan mainita Kansi ja Areena -hanketta, mutta kaupunkirakenteen- ja ympäristösuunnitelman toimintasuunnitelmassa Kansi ja Areena -hankkeen toteutuksen käynnistäminen esitetään yhdeksi konkreettiseksi toimenpiteeksi keskustan elinvoimaisuuden vahvistamiseksi (YLA & JOLILA, 13).

1.3 Keskustahanke

Tampereen keskusta tulee tulevaisuudessa muuttumaan paljon. Viiden tähden keskusta –nimisen kehittämisohjelman myötä keskustan alueelle on kehitteillä monia suunnittelu- ja rakennushankkeita, jotka ovat herättäneet paljon keskustelua sekä mielipiteitä. Tampereen kaupunginhallitus hyväksyi Tampereen keskustan kehittämisohjelman vuosille 2015–2030 kokouksessaan 2.11.2015. Ohjelma on kaupungin näkemys keskustan kaupunkirakenteen, kaupunkikuvan, kaupunkikulttuurin ja kaupunkiympäristön tulevaisuudesta. Kaupunkistrategian mukaisesti Viiden tähden keskustaa rakennetaan yhdessä Tampereen kaupungin, kiinteistöjen omistajien, yritysten, yhteisöjen ja asukkaiden kanssa. Tavoitteena on rakentaa kansallisesti merkittävä ja kansainvälisesti kiinnostava kaupunkikeskus. Keskustan kehittämisohjelma koostuu strategisista, operatiivisista ja taustoja selventävistä osista. (KH 2.11.2015.) Tampereen keskustan kärkihankkeisiin kuuluvat vuonna 2016 Kansi ja Areena -hanke, Asemakeskus, Eteläpuiston suunnittelu, EU GUGLE, Keskustori, Ranta-

Tampella, Särkänniemen alue, keskustan korttelisuunnitelmat, Tammelan täydennysrakentaminen sekä Tullin alue.

Olen rajannut tutkimukseni koskemaan ainoastaan Tampereen Kansi ja Areena -hanketta. Kyseessä on rautatieaseman läheisyyteen, junaradan päälle tuleva ainutlaatuinen Kansi ja Areena. Se on merkittävä kaupunkikehityshanke, jonka tarkoituksena on lisätä Tampereen keskustan elinvoimaisuutta ja yhdistää radan jakamia kaupunginosia. Hankkeen tarkoituksena on rakentaa ratapihan päälle Tampereen kaupungin toimesta kansirakenne, jonka päälle yksityinen rakennuttaja rakentaa urheilu- ja tapahtumakäyttöön suunnitellun monitoimiareenan, hotellin, kasinon sekä toimisto- ja asuinrakennuksia. Tampereen kaupunki toimii siis hankkeen mahdollistajana, ja SRV koko hankkeen päävastuullisena toteuttajana ja rakennuttajana.

Kannelle on suunniteltu monipuolisia käyttötarkoituksia ja valmistuessaan sen tarkoituksena on olla vuorokauden ympäri elävä maailmanluokan urheilu- ja tapahtumakeskus, johon tulee myös liike- ja toimistotiloja, asuntoja, hotelli sekä maan toinen kasino. Kannen ja Areenan odotetaan kasvattavan kaupungin vetovoimaa. Hankkeen visiosuunnitelman tekijäksi on valittu maailmankuulu tähtiarkkitehti Daniel Libeskind.

Tässä tutkielmassa tulen keskittymään Kansi ja Areena -hankkeeseen ja siihen kohdistuviin mielipiteisiin, joita julkisessa keskustelussa on esitetty. Työn tarkoituksena on selvittää ihmisten mielipiteitä koskien Tampereen Kansi ja Areena -hanketta sekä mikä hankkeessa puhuttaa juuri nyt ja miten siihen suhtaudutaan.

1.4 Tutkimusongelman esittely

Tampereen keskustaan on suunnitteilla monia uudistuksia, ja keskustan kaupunkikuva tulee muuttumaan huomattavasti vuoteen 2030 mennessä. Tampereen odotetaan kasvavan 50 000 asukkaalla vuoteen 2030 mennessä ja koko kaupunkiseudulla odotetaan olevan 480 000 asukasta vuonna 2040. Tämä lisää haasteita niin kaupungille kuin kaupunkikehitykselle. Tampereen kaupunkistrategiassa ja seutusuunnittelussa on huomioitu myös nämä haasteet (Seutuhallitus 2017, 2; Tampereen kaupunki 2013). Tampereen kaupungin tavoitteena on keskustan elinvoimaisuuden vahvistaminen, ja Tampereen Kansi ja Areena -hankkeen ajatellaan olevan yksi osatekijä tähän tavoitteeseen. Hanke on hyvin ajankohtainen ja siitä on uutisoitu paljon. Eteläisen henkilöratapihan päälle rakennettavan kannen sijainti on myös keskeinen, sillä 3,7 miljoonaa suomalaista asuu kahden tunnin etäisyydellä sen tulevista tapahtumista. Koko Kansi ja Areena -hankkeen

kokonaiskustannusarvo on yli 600 miljoonaa euroa, josta Tampereen kaupungin osuus on noin 60 miljoonaa (Deloitte 2017, 7; Heino 2017). Koska kyseessä on merkittävän suuri ja paljon rahaa vievä hanke, on siitä käyty julkista keskustelua ja eriäviä mielipiteitä on ollut paljon.

Tarkoitukseni on tarkastella ihmisten suhtautumista Kansin ja Areenan -hankkeeseen. Selvitän mielipidekirjoitusten avulla, mitä ihmiset ajattelevat hankkeesta, missä kehyksissä siitä keskustellaan ja mitä perusteluita hankkeen puolustamiseksi sekä vastustamiseksi esitetään julkisessa keskustelussa.

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Millaisia argumentteja esitetään Kansi ja Areena -hankkeesta sekä puolesta että vastaan?
2. Miten hanketta kehystetään sitä koskevissa mielipidekirjoituksissa?

Aineiston analyysiin käytän ensin kehysanalyysia, jotta saan selville kehykset, joiden kautta tarkastella hanketta. Argumentaatioanalyysin avulla pystyn parhaiten tulkitsemaan, millaisia argumentteja ihmisten mielipiteissä esiintyy koskien Kansi ja Areena -hanketta, sekä millaisella retoriikalla ihmiset joko kannattavat tai vastustavat sitä.

Kansi ja Areena -hanke on merkittävä suurhanke Tampereen kaupungille ja se koskettaa Tampereella asuvia niin rakennusvaiheessa kuin valmistuttuaankin. Tästä syystä on mielenkiintoista ja tärkeää tutkia, mitkä ovat ne kehykset, jotka herättävät eniten mielipiteitä, sekä millaisia argumentteja esitetään puhuttaessa Kansi ja Areena -hankkeesta. Kaupunkien suunnittelussa ovat suunnittelijoiden lisäksi mukana myös kansalaiset ja kansalaisten erilaiset näkökulmat. Suunnittelu on poliittista toimintaa ja kaupunkilainen on poliittinen toimija. Ihmisten mielipiteet ovat tästäkin syystä merkittävä tutkimuksen kohde kaupunkikehittämisessä.

Tutkimus etenee tutkimusongelman esittelyn jälkeen itse hankkeen esittelyyn, jonka olen jakanut selkeyden vuoksi eri vaiheisiin. Kappaleessa kolme käsittelen Tampereen Kansi ja Areena -hanketta sen alkuvaiheista lokakuuhun 2017. Neljännessä kappaleessa käyn läpi työn käsitteellisiä lähtökohtia, joita ovat kaupunkikehittäminen, kaupunkistrategia, kaupungin imagon rakentuminen sekä paikalliset kiistat tilasta. Seuraavassa kappaleessa käsittelen mielipidekirjoituksia aineistona ja esittelen valitsemiani mielipidekirjoituksia. Menetelmät esittelen kappaleessa kuusi, jonka jälkeen seuraa aineiston analyysi. Työn johtopäätöksiä esittelen viimeisessä kappaleessa.

2. KANSI JA AREENA –HANKE

Tampereen Kansi ja Areena -hankkeella on jo historiaa ja suunnitteluun on mahtunut monia vaiheita. Hankkeen nimi on myös vaihtunut matkan varrella muutamaan kertaan. Seuraavaksi käsittelen hieman hankkeen vaiheita. Olen jakanut vaiheet alkuvaiheisiin, joihin käsittän ajanjakson hankkeen alkumetreistä siihen, kunnes hankkeen alkuperäinen kumppani vetäytyi toiminnasta. Kansi ja Areena -hankkeen uusien kuvioiden käsittän alkaneen vuonna 2015, kun kaupunki etsi kannelle uutta kumppania, syksyyn 2017 asti, kun varsinainen rakennustyö aloitettiin. Käsittelen myös hankkeen asemakaavamuutoksen nro 8366 kaava-aluetta ja siihen liittyviä tavoitteita, mielipiteitä sekä huolia, joita on käsitelty Tampereen kaupungin yhdyskuntalautakunnassa.

Kuva 1. Havainnekuva hankkeesta ilmasta katsottuna. Kuvassa näkyvät kannen päälle suunnitellut Areena ja tornitalot. (Lähde: SRV / Studio Libeskind)

2.1 Hankkeen alkuvaiheet

Tampereen Kansi ja Areena -hanketta on valmisteltu vuodesta 2008 lähtien, jolloin pormestarin nimeämä monitoimihallityöryhmä selvitti hallin toteuttamista Sorsapuiston alueelle Tampere-talon naapuriin. Hankkeesta laadittiin niin sanottu toteutettavuusselvitys, jonka perusteella työryhmä piti hallihanketta kannatettavana, mikäli hallille löydetäisiin taloudellisista ja muista riskeistä vastaava toteuttajakumppani. Toteutettavuusselvityksen julkistamisen jälkeen työryhmä sai monia yhteydenottoja sekä ehdotuksia hankkeen toteuttamiseksi. Monitoimihallityöryhmä piti parhaana toteutusehdotuksena NCC Property Development Oy:n ja Keskusareena Oy:n ehdotusta rakentaa monitoimihalli radan päälle, sillä rakentaminen Sorsapuiston alueelle kohtasi paljon vastustusta niin valtuutettujen kuin kaupunkilaistenkin taholta. (KV 19.5.2010.)

Kansi ja Areena -hankkeen ensimmäiset suunnitelmat ja paikka radan päällä julkistettiin huhtikuussa 2009 NCC:n ja Rikard Bjurströmin toimesta. Seuraavan vuoden toukokuussa kaupunginhallitus hyväksyi Areenaan liittyvät rahoituskuviot ja kaupunginvaltuusto teki periaatepäätöksen Kannen ja Areenan rakentamisesta. Hanketta operoi yksityinen sektori ja Tampereen kaupunki toimii hankkeen mahdollistajana. Hankkeen luonteen vuoksi valtio on myös siinä mukana.

Valtion edustajana, hankkeen kolmantena osapuolena, toimii liikennevirasto, koska Kansi rakennetaan rautateiden päälle ja rautateistä vastaa liikennevirasto. Valtion edellytyksenä on, että sen sopimuskumppanina hankkeessa on kaupunki. Kaupunki välittää hankesopimuksen mukaiset toteutukseen ja käyttöön liittyvät vastuut ja velvoitteet edelleen hankkeen toteuttajille ja kiinteistönomistajille. Sopimuksen mukaiseen valtion edellyttämään vahingonkorvausvastuuseen varautumiseen tarkoitettuja kustannuksia varten kaupunki kerää vastiketta kiinteistönomistajilta. (KV 19.5.2010).

Kesällä 2010 kaavoitukseen kiinnitettiin monialainen konsulttiryhmä laatimaan asemakaavaa sekä tarvittavia erillisselvityksiä. Viitesuunnitelman pääsuunnittelijaksi valittiin suunnittelutoimisto Studio Daniel Libeskind New Yorkista. Kesäkuussa 2010 julkistettiin tähtiarkkitehti Daniel Libeskindin mukaantulo. New Yorkissa toimivan Libeskindin roolina on suunnitella hankkeessa julkisivuja sekä kaupunkikuvallisia asioita. Asemakaavaluonnos esiteltiin Tampereen kaupungin yhdyskuntalautakunnalle kokouksessa 2.11.2010. (YLA 1.2.2011.)

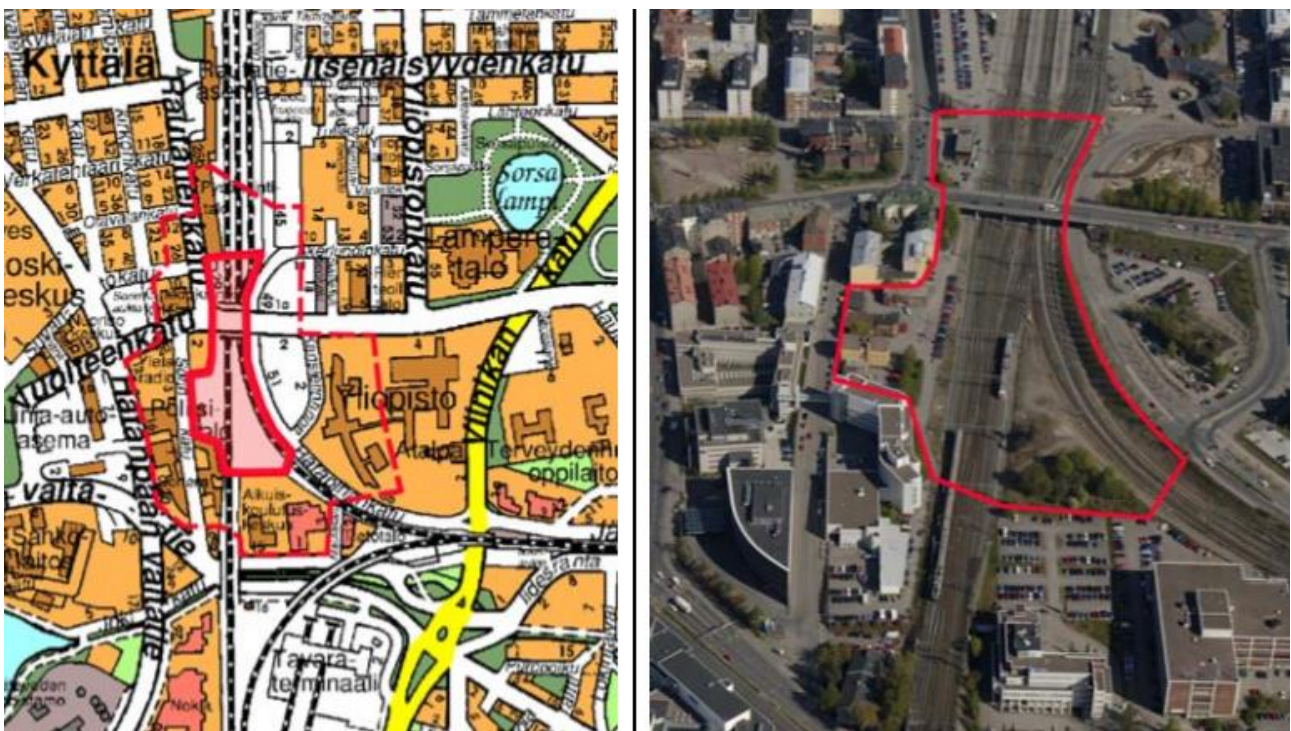
Asemakaava hyväksyttiin valtuustossa kesällä 2011 ja samalla päätöstä kaupungin osuudesta hankkeessa päivitettiin. Kaupungin ja valtion esisopimus hankkeen edellyttämien alueiden kiinteistökaupasta hyväksyttiin valtuustossa samanaikaisesti asemakaavan kanssa. Syyskuussa 2012

korkein hallinto-oikeus hylkäsi kaavaa koskevat valitukset ja asemakaavan muutos vahvistui. (KH 17.3.2014 § 117.)

Vuosina 2010–2014 hankkeelle etsittiin rahoitusta ja tiedot tilanteesta vaihtelivat. Maaliskuussa 2014 Tampereen kaupunki ja NCC Property Development Oy alkoivat yhdessä viedä hanketta eteenpäin ja hakivat Areenalle uutta toimijaa. NCC ilmoitti vetäytyvänsä hankkeesta joulukuussa 2014. Hankkeen toteutumisen kannalta toimijan vaihtuminen ei ollut ratkaisevaa, ja joulukuusta 2014 lähtien kaupunki etsi kannelle uutta kumppania. Hankkeen neuvottelut jatkuivat myös entisellään. (KH 17.3.2014 § 117.)

2.2 Kaava 8366

Asemakaavan ehdotus nro 8366 kattaa monitoimiareenan, liike- ja toimistorakennusten sekä asuinrakennusten rakentamisen liityntäjärjestelyineen ja rata-alueen kattamisen. Kaava-alue sijaitsee Tampereen kaupungin keskustassa rautatieaseman eteläpuolella, Kyttälän, Tullin ja Kalevanharjun kaupunginosissa. Alueeseen kuuluu osia rautatiealueesta, Sorin sillasta, Ratapihankadusta sekä Rautatienkadusta. (Kaava 8366, 2010.) Alla havainnollistavat kuvat kaava-alueesta.

Kuva 2. Vasemmalla kaava-alue lähivaikutusalueineen, vasemmalla ilmakeku kaava-alueesta vuodelta 2006. (Lähde: Kaava 8366, 2010)

Aloitteen asemakaavasta nro 8366 teki hankkeen perustaja 22.4.2010. Tällöin esitettiin kaavoituspyyntö maanomistajien luvalla asemakaavan muuttamiseksi. Ennen kaavan laadinnan aloittamista kannen ja rakennusten toteutettavuutta rata- ja vaihteistojärjestelyineen, areenakonseptin kehittämistä sekä taloudellisia vaikutuksia selvitettiin. Suunnittelun pohjaksi laadittiin muun muassa liikenneselvitys, maaperäselvitys, ilmanlaatuselvitys, meluselvitys, tärinäselvitys, turvallisuusselvitys, selvitys vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä, hulevesiselvitys, rakennusinventointi, kaupunkikuvallinen selvitys, kaupunkirakenneselvitys ja pysäköintiselvitys. (Kaava 8366, 2010.)

Asemakaavan tavoitteena on mahdollistaa rata-alueelle rakennettava kansi tukirakenteineen niin, että sille voidaan sijoittaa areena, joka on urheiluun ja kulttuuriin soveltuva sekä asuin-, majoitus-, toimisto ja liikerakennusten korttelialueita. Tavoitteena on tukea Tampereen kaupunkirakennetta yhdistämällä radan jakamat kaupunginosat. Tavoitteena on myös joukkoliikenteen tehokas käyttö, kulkuyhteyksien luominen kevyen liikenteen ohella sekä kestävät ympäristö- ja energiataloudelliset näkökohdat huomioivat elinkaariratkaisut.

Asemakaavan ehdotuksen selostuksessa listataan monia hyötyjä, joita Kansi ja Areena -hankkeesta tulisi Tampereen kaupungille olemaan hankkeen toteutuessa. Tampereen kaupunki näkee asemakaavan vaikuttavan myönteisesti ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta ja energiatalouteen sekä liikenteeseen. Kaavalla on myös myönteisiä vaikutuksia kaupungin talouteen sekä kaupunkikuvan maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun maisemaan. (Kaava 8366, 2011.)

Asemakaavaamuutos nro 8366 tuli vireille 24.4.2010, minkä myötä myös osallistumis- ja arviointisuunnitelma saatiin nähtäville. Asemakaavaa on valmisteltu seminaareissa, työpalaverissa ja kokouksissa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta jätettiin 18 mielipidettä ja annettiin kaksi lausuntoa. Mielipiteissä toivottiin muun muassa korkeaa ja laadukasta rakentamista sekä monipuolisia toimintoja ja viihtyisää ympäristöä kannelle. Mielipiteissä edellytettiin ympäristön huomioimista sekä hankkeen sovittamista kaupunkikuvaan. Liikenteen osalta toivottiin raitiotieyhteyttä Sorin sillalle sekä sujuvia liikennejärjestelyjä ja hyvää kevyenliikenteen ympäristöä. (YLA 1.2.2011.)

Kaavaluonnoksesta taas jätettiin 41 mielipidettä ja 16 lausuntoa. Huolina olivat hankkeen sopeuttaminen kaupunkiympäristöön, ajoneuvoliikenteen hättäv vaikutukset, tornien huono energiatalous sekä viherympäristön toteuttamistapa. Huolenaiheiksi nousi myös lähiympäristön viihtyvyyden säilyminen sekä turvallisuusriskit rautatieliikenteelle ja poliisin toiminnalle.

Esteettömyyttä toivottiin myös huomioitavan lisää. Saadun palautteen pohjalta kaavamerkintöihin ja määräyksiin on tehty yksittäisiä muutoksia, kaavan vaikutusten arviointeja on täsmennetty ja lisäselvityksiä on tehty. (YLA 1.2.2011.) Yhdyslautakunnan kokouksessa 1.2.2011 asettama ponsiesitys oli seuraava:

Kansi- ja Keskusareenahankkeen toteutuksen arkkitehtoninen ja kaupunkikuvallinen laatu on pidettävä vähintään asemakaavaan liittyvän viiteaineiston tasolla. Alueen saavutettavuus joukkoliikenteelle on varmistettava. Sorinkadun varren asuin- ja liikennetalojen kaupunkikuvallinen laatu ja sen sovittaminen kansihankkeen voimakaspiirteiseen arkkitehtuuriin tulee varmistaa kaavamääräyksiin. Sorinkadun asuinkerrostalohankkeen asemakaavamääräykset ja – selvitykset pohjautuvat ratkaisuun, jossa kansihanke on toteutunut. Mikäli asuinkerrostalo toteutuu itsenäisenä ilman kansihanketta, tulee kaavaratkaisu tarkastella uudestaan mm. melusuojausten osalta (YLA 1.2.2011).

Päätöspöytäkirjaan vastattiin täydentämällä kaavan rakentamistapaohjetta ja tarkistamalla kaavamääräyksiä (YLA 12.4.2011).

Asemakaavan toteuttamista ovat ohjaamassa kaavakartta ja -määräykset, asemapiirroksien, alueleikkaukset ja viitesuunnitelman virtuaalimallisovituksien, joista keskeisimpänä on Studio Daniel Libeskindin tuottama aineisto. Asemakaavan toteuttamisen tavoitteena monitoimialueen osalta oli valmistua vuoden 2013 jääkiekon maailmanmestaruuskilpailuihin. Selvästikään tämä tavoite ei onnistunut. (YLA 12.4.2011.) Asemakaava 8366 on vahvistunut 13.6.2011, eikä varsinaista kaava-aineistoa ole sen jälkeen tullut.

2.3 Uudet kuviot

Kaksi yritysryhmittymää olivat kiinnostuneita hankkeesta elokuussa 2015. Toisessa ryhmittymässä olivat Lemminkäinen Talo, Lemminkäinen Infra, Restamax ja Eppu Normaali Oy. Toisen muodostivat SRV-Yhtiöt ja SRV-Rakennus (Maunu 2015). Marraskuussa 2015 kaupunginhallitus hyväksyi Liikenneviraston kanssa neuvotellun hankesopimuksen, jossa sovittiin kaupungin maksavan tarvittavista maa-alueista 500 000 euroa. Samalla sovittiin muun muassa suunnittelun ja rakentamisen ehdoista. Tarkoituksena on tehdä hankkeen ja asemakaavan mukaisten rakennusten

toteuttaminen mahdolliseksi siten, että samalla radanpidon ja rautatieliikenteen toimintaedellytykset turvataan. (KH 23.11.2015.)

Tampereen kaupunginhallitus päätti 24.8.2015 § 340 kutsua neuvotteluihin molemmat osallistumishakemuksen jättäneet yritysryhmittymät Lemminkäinen Talo Oy, Lemminkäinen Infra Oy, Restamax Oyj ja Eppu Normaali Oy sekä SRV-Yhtiöt Oyj ja SRV-Rakennus Oy. Helmikuussa 2016 SRV-Yhtiöt Oyj ja SRV-Rakennus Oy voittivat kilpailun ja kaupunginhallitus päätti, että yritysryhmittymä Lemminkäinen Talo Oy, Lemminkäinen Infra Oy, Restamax Oyj ja Eppu Normaali Oy:n tarjous rajoitetaan neuvotteluista. Arviointiryhmä totesi tarjousten vertailun perusteella, että SRV-Yhtiöt Oyj:n ja SRV-Rakennus Oy:n tarjous vastaa paremmin Tampereen kaupungin hankkeelle asettamia ehtoja. Valinnan perusteena oli kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. (KH 15.2.2016.)

SRV Yhtiöt Oyj on konsernin emoyhtiö ja vastaa konsernin johtamisen, rahoituksen, talouden ja hallinnon tehtävistä. SRV-ryhmittymässä ovat mukana myös kansainvälinen suunnittelu- ja konsultointialan yritys Ramboll Finland Oy, Aihio Arkkitehdit Oy, Sport and Live Vision Oy, Leimdörf Oy ja Studio Daniel Libeskind. Rakennuskonserni SRV:n liikevaihto oli 684,4 miljoonaa euroa vuonna 2014. Liikevaihdosta valtaosa eli 91 prosenttia tuli yhtiön Suomen-liiketoiminnasta ja 9 prosenttia kansainvälisestä liiketoiminnasta. (SRV 2016.)

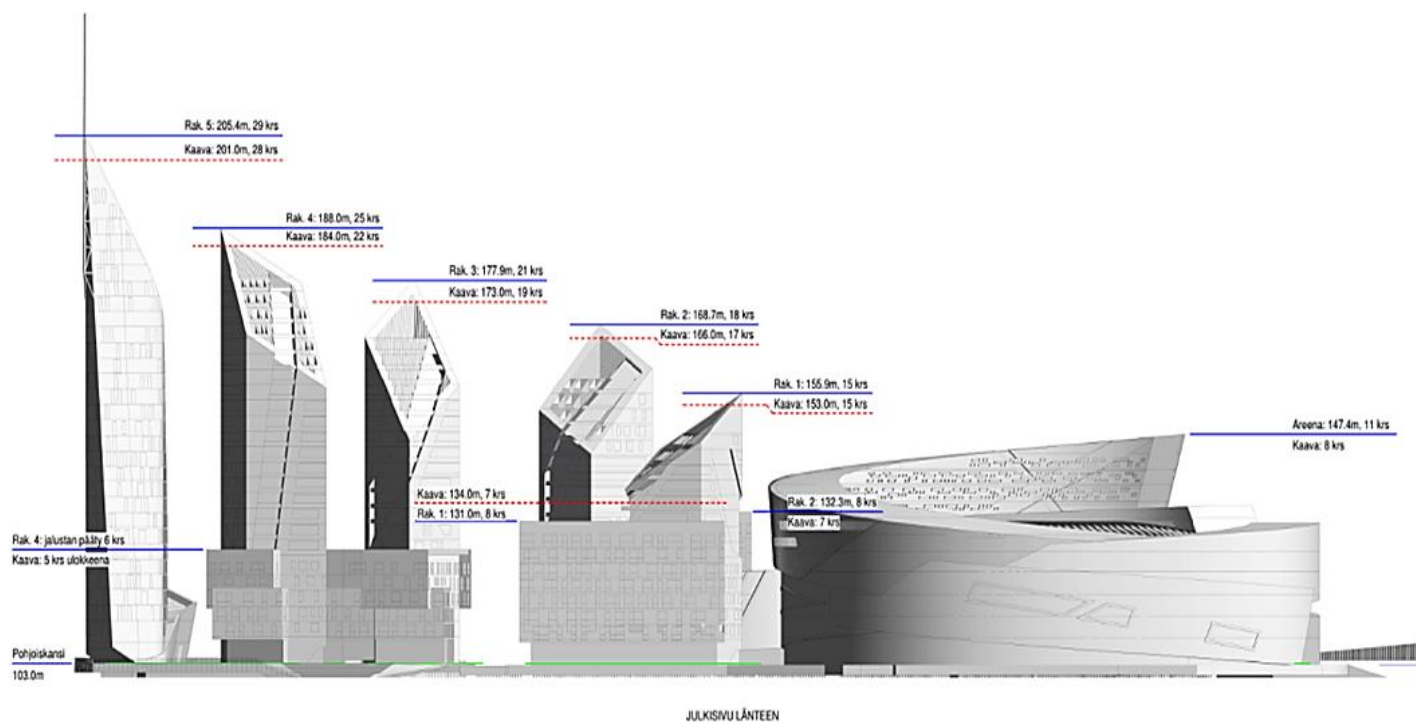
Tampereen kaupunginvaltuusto hyväksyi 16.5.2016 lähes kolmen tunnin keskustelun jälkeen SRV yhtiöt Oyj:n ja SRV-rakennus Oy:n yritysryhmittymän Kannen ja Areenan toteuttajaksi. Samalla valtuusto hyväksyi hankkeen toteutussopimuksen. Kaupunki on päättänyt sijoittaa monitoimiareenan omistavaan yhtiöön enintään 26 miljoonaa, ja on vähemmistöosakkaana tasaveroinen sijoittaja muiden sijoittajien kanssa. Näin Tampereen kaupungin on laskettu saavan tasavertaiset tuotot sijoitukselle. (KV 16.5.2016.) Tällöin suunnitelmissa oli, että 2017 on tavoiteltu rakentamisen aloitusvuosi ja, että 2020–2021 monitoimiareena ja ensimmäiset talot olisivat valmiina.

Kaupunginvaltuuston päätös lähteä mukaan Tampereen Kansi ja Areena -hankkeeseen nousi tuolloin otsikoihin, sillä päätös tehtiin suljetuin ovin. Tämä herätti luonnollisesti myös paljon mielipiteitä kansalaisissa. Myös osa valtuutetuista kritisoi suljetuin ovin tehtyä päätöstä ja he kokivat joutuneensa tekemään päätöksen osittain virheellisten tietojen varassa. Kaupunginvaltuutettu Aarne Raevaara teki valtuuston tekemästä Kansi ja Areena -hankintapäätöksestä jopa valituksen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Marraskuussa 2016 tehdyn ilmoituksen mukaan Hämeenlinnan hallinto-oikeus ei tutki hankintapäätöksestä tehtyjä valituksia, vaan asia kuului markkinaoikeuden ratkaistavaksi. Hallinto-

oikeuden mukaan Tampereen kaupunginvaltuuston päätös ei kuulu sen päätösvaltaan, eikä siihen voitu hakea muutosta kuntalain nojalla (Nurmi 2017.) Tampereen kaupunginhallituksen linjauksen mukaan Kansi ja Areena -hankkeen valmistelut sujuivat kuitenkin laillisesti ja valtuuston päätöksen täytäntöönpanoa jatkettiin suunnitelmien mukaan, eikä hallitus tai valtuusto saanut asiasta erikseen kirjallista selvitystä (Nieminen 2016). Valitus kuitenkin jarrutti hankkeen etenemistä.

SRV-rakennus Oy: n hakema poikkeamishakemus hankkeen käyttötarkoituksesta, rakennuslupa-alueesta, kerrosluvusta, harjakorkeudesta sekä auto- ja polkupyöräpaikoista hyväksyttiin Tampereen yhdyslautakunnan kokouksessa 20.12.2016. Poikkeaminen myönnettiin monitoimiareenan, asuntojen sekä toimisto- ja liiketilan rakentamisen käyttötarkoituksesta, rakennuslupa-alueesta, kerrosluvusta, harjakorkeudesta sekä auto- ja polkupyöräpaikoista. Kyse on siis viidestä tornitalosta ja monitoimiareenasta. Rakennusten toiminnoille esitetyt prosenttimäärät muuttuivat ja merkittävin muutos oli asumisen painotuksen lisääminen tornitaloihin. Tämän lisäksi kahteen rakennukseen suunniteltiin lisää liiketilaa sekä talojen kerrosluku kasvoi yhdestä kolmeen. Pysäköinti määriteltiin uuden voimassa olevan pysäköintipolitiikan mukaan siten, että autopysäköintiä vähennettiin sadalla, ja pyörille on suunniteltu 900 pysäköintipaikkaa. (YLA 20.12.2016.) Alla kuva poikkeusluvan liitteestä jossa käy ilmi muutokset rakennusaloihin ja kerroslukuihin.

Kuva 3. Poikkeusluvan liite, jossa näkyy Areenan ja rakennusten rakenteellisia suunnitelmia. (Lähde: Studio Liebeskind)

Tampere ja Turku kisasivat 2016 alkuvuodesta Suomen toisen kansainvälisen kasinon sijaintipaikasta. Tampereen ehdotukset kasinon paikaksi olivat Kansi ja Areena, Särkänniemeen rakennettava hotelli, Finlaysonin alue, Kino-Palatsi, Ratinan kauppakeskus, Veturitalli ja Tampere-talon yhteyteen tuleva hotelli.

Raha-automaattiyhdistys päätti perustaa Tampereen kasinon elämysareenaan, joka on osa Kansi ja Areena -hanketta. Kasino tulee olemaan yhteydessä Areenaan rakennettaviin jäähalliin sekä hotelliin, minkä lisäksi kasinolle tulee oma sisäänkäynti suoraan katutason keskusaukiolta. Elämysareenan ympäristöön on suunniteltu runsaasti asuin- ja liiketiloja. Kasino on merkittävä lisä Kansi ja Areena -hankkeeseen, ja sen uskotaan lisäävän koko kaupungin vetovoimaa. Suomen toinen kasino tekee Tampereesta entistä houkuttelevamman matkailukohteen, luoden samalla kaupunkiin uusia työpaikkoja. (Maunu 2016; RAY 2016.)

Kuva 4. Markkinointikuva Tampereen kasinosta. (Lähde: Tampere.fi)

Vuoden 2017 alussa Liikennevirasto, Tampereen kaupunki ja SRV Rakennus Oy allekirjoittivat sopimuksen Kannen ja sen alapuolisten rakenteiden ja ratamuutosten suunnittelusta ja rakentamisesta. Sopimus sisältää hankkeeseen liittyvät vastuut ja velvoitteet raideliikenteen toimintaedellytysten turvaamiseen sekä rakennusajan turvallisuuteen liittyen. Kansi ja Areena -hanke

on suunniteltu toteutettavaksi kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa rakennetaan Sorin sillan eteläpuoli ja jälkimmäisessä vaiheessa Sorin sillan pohjoispuoli. Kyseisen sopimuksen myötä eteläpuolen rakentaminen on mahdollista aloittaa. (Maunu 2017a.) Yle uutisoi (Heino 2017) 11.5.2017 Kannen ja Areenan eteläpuolen mahdollisen rakentamisen alkavan syksyllä 2017. Tavoiteltu valmistumisvuosi olisi tällöin 2020.

Tampereen Kansi ja Areena -hanke on monivaiheisen matkan varrella kehittynyt niin toiminnallisesti kuin taloudellisestikin. SRV on solminut ehdollisen osakassopimuksen LähiTapiola-ryhmän ja OP-ryhmän vakuutus- ja eläkeyhteisöjen kanssa, Tampereen kaupunki toimii hankkeen vähemmistöosakkaana. Sopimus astuu voimaan kuitenkin vasta silloin, kun kaikki osapuolet ovat lopullisesti hyväksyneet sen, kaikki valitukset on käsitelty, EU:n komissio hyväksyy valtionosuuden ja rahoitus varmistuu. Hankkeen käynnistymisen ehtona oli vielä areenayhtiön investointipäätös loppujen toteutusedellytysten, kuten valtionosuuden varmistumisen jälkeen. (Maunu 2017b.)

Monitoimiareenalle myönnettiin 18 miljoonan euron valtion tuki heinäkuussa 2017, se sisältyy opetus- ja kulttuuriministeriön liikuntapaikkojen rahoitussuunnitelmaan vuosille 2017-2020. Tuen ehtona oli, että sille saadaan Euroopan komission hyväksyntä, mikä ei kuitenkaan tuottanut ongelmaa, sillä Euroopan komissio katsoi tuen noudattavan EU valtiontukimääräyksiä. Euroopan komissio totesi, että tuki edesauttaa urheilua ja kulttuuria, eikä haittaa EU:n yhteismarkkinan kilpailua. (Maunu 2017c.) Tampereen kaupunki ja SRV allekirjoittivat osakassopimuksen 3.10.2017, sopimuksen mukaan kaupunki on monitoimiareenassa mukana vähemmistöosakkaana 40 prosentin osuudella. Rakentamisen valmistelutöiden oli tarkoitus käynnistyä heti ja valtiontuen varmistuminen eduskunnan lisätalousarviossa varmisti töiden jatkumisen. (Maunu 2017d.) Ratapihalla on jo aloitettu sähkötöiden lisäksi raideohjausten muutostyöt ja koepaalutuksia suunnitellaan.

Hankkeen nimi on vuosien varrella muuttunut. Sitä on kutsuttu Keskusareena-hankkeeksi ja joissain yhteyksissä hankkeesta on puhuttu nimillä monitoimiareena, Tampereen areena tai Tampereen keskusareena. SRV Yhtiöt on ristinyt Tampereen henkilöratapihan päälle rakennettavan Kannen ja Areenan alueen Tampereen Kruunuksi. Tämä tosin on työnimi, jolla alueesta puhutaan. Kutsun tässä työssä hanketta Kansi ja Areena -hanke nimellä, sillä se lienee hankkeen virallinen nimi. Alla havainnekuva hankkeen suunnitelmista.

Kuva 5. Viitesuunnitelma hankkeesta Sorinkadulta katsottuna. (Lähde: SRV)

3. KÄSITTEELLISET LÄHTÖKOHDAT

Keskeisinä käsitteinä työssäni on kaupunkikehittäminen, kaupunkisuunnittelu ja kaupungin imagon rakentuminen, joita käsittelen tässä luvussa. Luvussa 4.1 käyn yleisesti läpi kaupunkikehittämistä ja käsittelen myös luovaa kaupunkikehittämistä sekä Tampereen kehitystä ja kehittämistä. Käsittelen myös Tampereen kaupungin kaupunkistrategiaa luvussa 4.2, koska se on oleellinen osa kaupunkikehittämistä. Luvussa 4.3 tarkastellaan kaupungin imagon rakentumisen. Kappaleen lopussa nostan esille myös paikallisia kiistoja tilasta, sillä vaikka Tampereen Kansi ja Areena -hankkeen osalta ei olla ajauduttu konfliktiin asti, on siitä käyty kiivasta keskustelua, ja keskustelussa on havaittavissa myös niin sanottua nimbyilyä.

3.1 Kaupunkikehittäminen

Elämä kaupungeissa on pitkälti riippuvaista julkisesta ympäristöstä, mistä johtuen julkisten alueiden suunnittelulle ja rakentamiselle on asetettu korkeat laatuvaatimukset. Julkisella ympäristöllä tarkoitetaan kaikille avoimia alueita. Kaupunkien suunnitelmallisella rakentamisella onkin pitkät perinteet, vaikka rakentamisen tavat ja pyrkimykset ovat vaihdelleet eri aikakausien myötä. Kaupunkien keskustoja nimitetään usein yhteisiksi olohuoneiksi, mikä kertoo pitkälti siitä, kuinka merkittäviä ja tärkeitä julkiset ympäristöt ovat ihmisille ja kuinka tärkeää on, että ihmiset voivat kokea ympäristön omaksi, turvalliseksi sekä miellyttäväksi. Julkinen rakennettu ympäristö voidaan nähdä myös yhteiskunnan perusinvestointina, millä on pitkäkestoisia vaikutuksia tulevaisuuteen. (Junttila 1995, 71, 73).

Kaupunkikehittämisellä ja kaupunkitilan suunnittelulla on pitkä historia. Pääkaupungit rakennettiin usein kaupungin hallitsijoiden voiman ja mahtavuuden symboleiksi 1700- ja 1800-luvuilla. Tähän aikaan rakentamista käytettiin tietoisesti julkisen imagon luomiseen ja toreja ja aukioita komistivatkin näyttävät muistomerkit tai julkiset rakennukset antaen niille merkityksiä. Myös vaurautta haluttiin esitellä ja monet yksityisetkin rakennuttajat rakensivat näyttäviä palatseja. (emt., 72.)

1900-luvulla kaupunkisuunnittelussa tapahtui käänne, ja yhteiskunnan demokratisoituessa sekä tiedonvälityksen lisääntyessä kaupunkitilan merkitys heikkeni. Kaupunkisuunnittelun painopiste muuttui pikemminkin kaupungin toiminnallisten ja sosiaalisten verkostojen suunnitteluun eikä vain kaupunkitilan rakennustaiteelliseen suunnitteluun. Tällöin myös rakennusten suunnittelu määräytyi ennemmin rakennuksen sisäisten toimintafunktioiden ja arkkitehtonisen tavoitteiden kuin julkisen tilan vaatimusten mukaan. Nykyään kaupunkisuunnittelussa suositaan yleis- ja asemakaavasuunnittelua. Maankäytön yleiset periaatteet, joilla kehitetään kaupunkia, määritellään yleiskaavatasolla ja niihin nojautuen laaditaan asemakaavat, jotka määrittelevät tarkemmin maankäytön eri toiminnot, katuverkon ja asentamisen volyymin sekä yksityiskohtaiset ohjeet rakentamiselle. (Junttila 1995, 75.)

Nykypäivänä varsinkin Suomessa on alettu uskoa osaamisen varaan rakentuvaan kehitykseen sekä kumppanuuteen, yhteistyöhön ja verkostojen voimaan – puhutaan luovasta kaupunkikehittämisestä. Sotarauta ym. (2003) ovat tutkineet kaupunkiseutujen kehittämistä luovien kaupunkien ja innovaatioympäristöjen näkökulmasta. Heidän tarkastelussaan on erityisesti Tampereen kehittämisen toimintamalli, verkostot ja johtajuus. Tutkimuksessa luovan kaupungin konseptilla tarkoitetaan pääosin kaupungin yleisiä ominaisuuksia sekä ilmapiiriä. Luovissa kaupungeissa voi olla useita

innovaatioympäristöjä, jotka syntyvät tiettyjen toimintojen ympärille ja ne koostuvat innovaatiojärjestelmästä, globaaleista tiedonkanavista, paikallisten toimijoiden yhteisistä tulkinnallisista viitekehyksistä ja *pörinästä*. Pörinällä Sotarauta ym. tarkoittavat tilannetta, jossa ”luovassa kaupungissa ja sen innovaatioympäristöissä on jatkuvasti menossa monenlaisia kiehtovia ja hyödyllisiä uutta luovia prosesseja, jotka ovat inspiraation ja innovaatioiden lähteitä luoville ihmisille”.

Sotarauta ym. (2003) tulevat tutkimuksessaan tulokseen, että Tampereelle on syntynyt verkostojen ja markkinoiden rajapinnalla toimiva mahdollistamiseen perustuva toimintamalli. Tampereen mallista on pyritty luomaan dynaaminen ja jatkuvasti uudistuva mutta mallia ei tunneta kokonaisuutena hyvin ja se vaikeuttaa mukana olevien toimijoiden työtä. Kuitenkin viimekädessä kehittäjäverkoston tila Tampereella todetaan suhteellisen hyväksi. Mäki-Reini ym. (2012) ottavat artikkelissaan Tampereen Kansi ja Areena- hankkeen esimerkiksi kaupunkisuunnittelusta ja luovasta kaupunkikehittämisestä, ja toteavat hankkeen olevan hieno esimerkki innovatiivisesta ja luovasta kaupunkisuunnittelusta, jossa haastava tilankäyttö ja moderni arkkitehtuuri yhdistyvät.

Kansalaisten mukaan ottaminen kaupungin suunnittelussa on myös tärkeä elementti kaupunkikehittämisessä. Osallisuus käsitteenä viittaa kuulumiseen yhteiskuntaan tai yhteisöön ja oleellista siinä on kysymykset poliittisen yhteisöjen toimintatavoista. Osallistuminen taas tarkoittaa konkreettisia kansalaisoikeuksia ja velvollisuuksia itsensä tai lähipiiriä koskevassa päätöksenteossa. Osallisuus ja osallistuminen nähdään myös olevan juuri tälle ajalle ominaista ja se liittyy oleellisesti tähän tutkimukseen, sillä aineisto on kansalaisten tuottamaa. (Bäcklund ym. 2002,7.)

Kaupunkisuunnittelun toiminnasta on tullut entistä monitahoisempaa ja sen tavoitteenasettelut ovat laajentuneet teknisesti painottuneesta kaupunkirakenteen toiminnallisuutta korostaneesta intressistä. Kaupunkeja on aina suunniteltu kaupunkilaisille ja tänä päivänä kaupungin suunnittelun taustalla voivat olla taloudelliset tarpeet, kaupungin imago ja kilpailukyky tai kaupunkia voidaan suunnitella jopa tietyn suurtahtuma ehdoilla. Osallisuus ja osallistaminen ovat aiheuttaneet paineita kaupunkisuunnittelun uusien muotojen etsimiseen ja suunnittelun tietoperustan täydentämiseen osallisten kokemustiedolla. Uusi maankäyttö- ja rakennuslakikin edellyttää, että kunnat tarjoavat osallistumisen kanavia kaikille suunnittelun osallisille. Tästä kuitenkin lisää luvussa 4.4. (Häkli 2002, 120-123.)

Jukka Aaltonen (2012, 56) on tutkinut diplomityössään keskitehokasta rakentamista sekä tiiviin ja kaupunkimaisen asumisen mahdollisuuksia. Työssään hän pohtii myös sitä, ”millaisten kaupunkikehittämisen silmälasien läpi keskitehokkaan asuinrakentamisen hyvin saavutettavia

”asemanseutuja” kannattaisi kehittää Tampereella ja sen ympäristössä?” Tämä näkökulma sopii myös Kansi ja Areena -hankkeen tarkasteluun, koska siitä huolimatta, että se on kirjaimellisestikin asemaseutua, se on sijainniltaan hyvin saavutettava ja kaupunkirakenteeltaan valmiina olemassa oleva integroitava, sekoittuneiden toimintojen asuinalue.

Asemaseuduissa piilee identiteetin ristiriitaisuus: toisaalta ne ovat verkostoja, joissa infrastruktuurit sekä niiden välittämät ihmismassat risteävät, mutta samanaikaisesti ne ovat myös kiinteitä paikkoja kaupungissa. Keskeisen sijaintinsa ansiosta ne ovat hyvin saavutettavissa, mikä mahdollistaa tiiviin rakentamisen sekä erilaisia toimintoja, joilla luodaan alueelle elävyyttä. Tampereella asemaseudun ja keskustan kehitys onkin keskeisessä asemassa kaupunkikehittämisessä. (Aaltonen 2012, 56.)

Rakennesuunnitelma 2040 on Tampereen kaupunkiseudun kuntien yhteinen suunnitelma, joka on laadittu 17.12.2014 toteutettavaksi vuoteen 2040 mennessä. Tampereen kaupunkiseudun kuntiin kuuluvat Tampere, Nokia, Ylöjärvi, Kangasala, Lempäälä, Pirkkala, Orivesi sekä Vesilahti. Seutuhallituksen (2014, 5) tuottama rakennesuunnitelma 2040 on kuntien ratkaisu alueen kasvun ja elinvoiman ylläpitämiseksi. Kyseinen suunnitelma vahvistaa rakennesuunnitelman 2030 tavoitteita. Suunnitelman lähtökohtana on ollut kaupunkiseudun toimintaympäristöön vaikuttavat muutostrendit, joita ovat globalisaatio, ilmastonmuutos, teknologian kehitys ja ikääntyminen.

Rakennesuunnitelmassa on itseasiassa varauduttu todellista suurempaan väestönkasvuun. Laskennallisen kasvun mukaan väestön odotetaan kasvavan Tampereen kaupunkiseudulla liki 100 000 asukkaalla vuoteen 2040 mennessä. Väestönkasvun odotetaan näkyvän merkittävimmin alueilla, jotka ovat kytköksissä raitiotiehen. Kasvuun varaudutaan monipuolisella asuntotuotannolla, asuinympäristöjen laatua unohtamatta, ja uudistamalla liikkumisen tapoja. Rakennesuunnitelman tavoitteina ovat myös yhdyskuntarakenteen tiivistäminen, keskustojen ja keskusten kehittäminen, elinkeinoelämän kasvun vahvistaminen sekä palveluiden saavutettavuuden parantaminen. (Seutuhallitus 2014, 6;7.)

3.2 Kaupungin imagon rakentuminen

Imagon voidaan määritellä olevan kaupungin tai vastaavan seudullisen tai alueellisen organisaation tietoisesti rakentama kuva itsestään (Äikäs 2004, 56). Kaupungin imagolla voidaan tarkoittaa myös paikan ulkoista identiteettiä tai yleistä mielikuvaa, joka kyseisestä paikasta on muodostunut. Kaupungin imago kuvaa sitä, miten toiset kokevat kaupungin ja mistä kaupunki tunnetaan. On myös

selvää, että imago voi olla myönteinen, kielteinen tai mitäänsanomaton. Toki jokaisen kaupungin tavoitteena on luoda myönteinen imago. Hyvä imago tukee kaupungin vetovoimaisuutta ja kaupungin hyvä vetovoima taas tukee imagon kehitystä. Tällainen vetovoima houkuttelee uusia yrityksiä ja osaaajia. (Sotarauta ym. 2003, 73; Virtanen 1999, 9.)

Imago voi olla konkreettinen ja se voi perustua olemassa olevaan tekijään, esimerkiksi johonkin rakennukseen. Usein tällaiset imagotekijät muodostuvatkin paikan symboleiksi ja kaupunkien kaduilla, toreilla ja puistoilla on paljon symbolisia merkityksiä. Hyvinä esimerkkeinä kaupungin symboleista voidaan nähdä esimerkiksi Eiffel-torni Pariisissa tai Näsinneula Tampereella (Junttila 1995, 73.) Imago voi olla myös abstrakti, jos se nojaa esimerkiksi jonkinlaiseen taruun tai asiaan, josta ei ole mitään selviä todisteita. Imago voi olla abstrakti myös, jos se on perusluonteeltaan ei-aineellinen kuten esimerkiksi nuorekas, rohkea, perinteikäs ja niin edelleen. Imagon tehtävänä on yksilöidä kaupunki niin, että se erottuu muista luoden kaupungille oman identiteetin. (Virtanen 1999, 12; Zimmerbauer 2008, 27.)

Imagolla tarkoitetaan myös sitä, kuinka paikan brändi todellisuudessa koetaan. Imagot muodostuvat vastaanottajien taustojen, kokemusten tai arvovalintojen pohjalta. Imagon muodostaminen on siis passiivinen osa merkkituotteistamisen prosessia. Imagot voivat syntyä itsenäisesti mielikuvien kautta ja ne voivat perustua seikkoihin, joihin suunnitelmilla ei voida vaikuttaa. Imagot siis toteutuvat myös riippumatta kaupungin omista ohjaavista toimenpiteistä. Määrätietoisella työskentelyllä syntyvät imagot voivat kuitenkin olla lähellä toivottua. Kaupungin imagon prosessia tulisikin johtaa tietoisesti ja tehdä selkeät päätökset identiteetistä, tai muuten kaupungin imago muodostuu sattumanvaraisesti. (Rainisto 2005, 16; 62.)

Virtasen (1999, 158) mukaan Suomessa monet kaupungit ovat pyrkineet muuttamaan imagoaan. Kaupungin markkinoimisessa voi muodostua erilaisia tavoiteimagoja riippuen sen mukaan keihin halutaan vaikuttaa. Yleisin tavoite on vaikuttaa matkailijoihin ja saada kaupungille luotua houkutteleva imago kohdeyleisön kannalta. Kaupungin tavoitteena voi olla myös luoda erilaisia imagoja, jos halutaan vaikuttaa yrityksiin tai houkutella kaupunkiin uusia asukkaita. Muun muassa tehdaskaupunkina tunnettu Tampere on kehittänyt uutta korkean palvelutason ja uuden teknologian kaupungin imagoa. Tampereen Kansi ja Areena -hanke tukee omalta osaltaan myös tätä tavoitetta.

Niin imagojen kehittämisen kuin kaupunkikehittämisenkin taustalla ovat yleisemmin taloudellishallinnolliset intressit. Monesti tästä johtuen alueellisen identiteetin tärkeys voi jäädä huomiotta, vaikka alueellisen imagon kehittämisessä ei voi liikaa korostaa identiteetin tärkeyttä. Alueisiin liitettävät identiteetit nähdään tärkeinä alueellisen kehityksen avaimina (Paasi 1998, 170). Kaj

Zimmerbauerin (2008, 7) mukaan alueellisen imagon taustalla tulee olla voimakas alueellinen identiteetti ja aluetietoisuus, sillä muuten sen olemassaolo sosiaalisena konstruktiona voidaan kyseenalaistaa. Jos siis aluetietoisuus on vähäistä tai alueeseen samaistuminen heikkoa, on alueellisen imagon rakentaminen sosiaalisena konstruktivismina hyvin vaikeaa.

Identiteetti ja imago ovat selvästi kytköksissä toisiinsa, mutta kumpi oli ensin, muna vai kana? Alueellisen imagon kehittämisessä identiteetti sisäisenä ominaisuutena tulee ennen ulkoista imagoa, sillä ensimmäinen kriteeri alueen imagon kehittämisessä on alueelle kuuluvien omien luokittelujen ja tietoisuuden vahvistaminen. Alueellinen identiteetti vaikuttaa myös alueen imagon rakentumiseen. Toisaalta alueellinen identiteetti rakentuu myös imagotyön myötä. (Zimmerbauer 2008, 8.) Sanoisin, että identiteetin ja imagon suhteeseen kytkeytyy samankaltainen metaforinen kehämäinen syy ja seuraus -dilemma kuin muna ja kana -kysymykseen.

Identiteetti käsitteenä sisältää hankaluuksia ja ristiriitaisuuksia. Sanana se on lähtöisin latinan kielen sanasta *identitas*, joka tarkoittaa samaa ja samuutta. Käsitteen ristiriitaisuutta selitetään sillä, että esimerkiksi juuri alueellinen identiteetti perustuu samalla samuuden tunteeseen, mutta samalla myös erottautumiseen. Käsitteen hankaluutta kuvaa se, että sillä voidaan tarkoittaa ihmisen käsitystä itsestään tai toisaalta sillä voidaan tarkoittaa sitä, miten jokin on tunnistettavissa esimerkiksi visuaalisen erottautumisen kautta. (Zimmerbauer 2008, 29.) Tässä työssä identiteetin käsite liittyy alueelliseen identiteettiin. Alueellisen identiteetin ymmärtäminen imagon rakentumisen osana on tärkeää.

Alueellinen identiteetti voidaan ymmärtää joko alueen identiteettiin sellaisenaan tai se voidaan käsittää myös alueen asukkaiden identiteetin mukaan. Tällä tarkoitetaan ihmisten samaistumista tiettyihin alueisiin sekä heidän aluetietoisuuttaan. Tutkimuksellisesti alueen identiteetti voi olla joko subjektiivista tai objektiivista riippuen siitä, halutaanko aluetta tarkastella subjektiivisesti tieteenalojen ulkoisten luokitusten kautta, joilla alueita erotetaan toisistaan, vai objektiivisesti asukkaiden imagojen sekä alueen ulkopuolisen kuvan kautta. (Majuri 2012, 18; Paasi 1998, 170.)

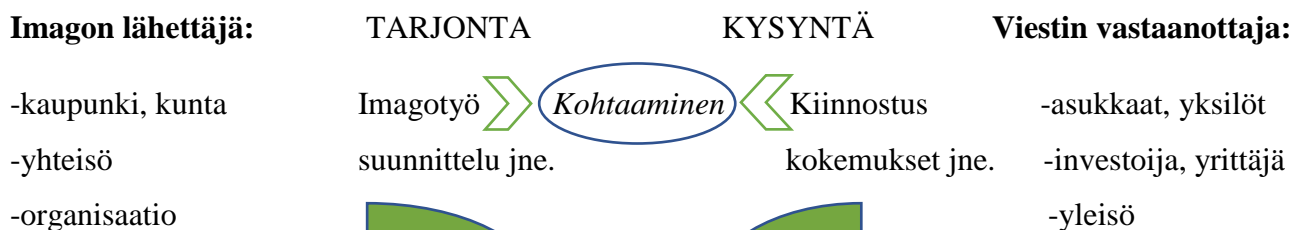
Alueet ja niiden identiteetit nähdään yhä selkeämmin sosiaalisina, poliittisina ja taloudellisina konstruktioina, jotka voivat olla kovinkin irrallisia alueella asuvien ihmisten arkipäivästä tai alueellisesta tietoisuudesta. Alueiden ja paikkojen konstruoinnissa pyrkimyksenä on luoda yhteys alueen asukkaisiin ja yrityksiin sekä samalla rakentaa ja markkinoida alueellista identiteettiä ja imagoa. Anssi Paasin (1998, 170) mukaan alueet ovat julkisia representaatioita, jotka eivät ole sidoksissa arkeen muuten kuin strategisissa linjanvedoissa ja juhlapuheissa. Osin myös tästä johtuen ne saattavat jäädä ihmisille irrallisiksi arkielämän ulkopuolisiksi asioiksi.

Alueellisen imagon rakentaminen on jatkuvaa ja monivaiheista työtä, jonka täytyy perustua aitoihin kilpailutekijöihin, sillä alueellisen kilpailukyvyyn kannalta imagoa ei voi rakentaa tyhjän päälle. (Zimmerbauer 2008, 8.) Topi Antti Äikäs (2004, 56) käyttää termiä *imagotyö* puhuessaan toimista, joilla tähdätään imagon rakentamiseen lähettäjän eli tässä tapauksessa kaupungin osalta. Imagotyö sisältää imagoa koskevaan päätöksentekoon liittyviä toimenpiteitä kuten nykytilanteen selvittäminen ja strategiset valinnat. Imagotyöhön kuuluu päätöksenteon lisäksi myös suunnittelu sekä seuranta ja mahdollisesti myös kampanjointia koskevat uudistukset.

Alla imagon syntyä ja imagotyön prosessia kuvion 1. kautta havainnollistettuna. Kuviossa vaihe I kuvaa imagon rakentumisen teoreettista tarkastelua, vaihe II imagotyön tuloksia käytännöllisestä näkökulmasta ja vaiheet III ja IV tulosta onnistuneesti toteutetusta imagotyöstä.

Kuvio 1. Imagotyön prosessi.

Vaihe I

Vaihe II

Vaihe III

Maineen muodostuminen
"koettu ja koeteltu käsitys"

Vaihe IV (mahdollinen)

Merkkituotteistaminen
"brändäys"

Ihmisten mielikuvat kaupungista eivät siltikään aina vastaa kaupunkien itsensä odotuksia tai edes sille laadittuja imagokampanjoiden tavoitteita. Mielikuvilla on myös merkittävä rooli imagon syntyyn. Ihmisille syntyy aina mielikuvia jostain kohteesta mutta imago vaatii toteutuakseen tietoista työstämistä, kuten yllä kuviossa 1 on kuvattu. (Äikäs 2004, 57.) Mielikuvat vaikuttavat ihmisten toimintaan ja valintoihin, ne myös täydentävät ja suuntaavat havainnointiamme ympäröivästä todellisuudesta. Ari-Veikko Antiroikon (1992, 30) mukaan ihmisten mielikuvia voidaan verrata kunnassa vallitseviin olosuhteisiin, mikäli ihmisten mielikuvat kunnan keskeisten toimintojen osalta saadaan selville. Mielikuvia voidaan ohjata myös aiempaa myönteisempään suuntaan määrittelemällä niiden kehittämisen painopistealueita ja viestinnällisiä toimenpiteitä.

Suomen kaupungeista Tampereella on hyvä imago. Taloustutkimuksen Muuttohalukkuus kaupunkeihin 2016 – tutkimuksen mukaan Tampere on vastaajien arvion mukaan kokonaismielikavaltaan Suomen paras kaupunki. Kolmannes tutkimuksiin vastanneista voisi muuttaa Tampereelle (Talouselämä 2016). Tampere on sijoittunut myös muina vuosina parhaaksi asuinpaikaksi. Vuonna 2012 Taloustutkimuksen kaupungit *Muuttohalukkuus 2012 – tutkimuksessa* 31 % suomalaisista olisi ollut halukas muuttamaan Tampereelle. Tampereen sijoittumiseen vaikuttaa vahvasti myös sijainti, sillä vastaajien mielestä Tampereella on Suomen kaupungeista paras imago sijainnin ja kunnallisten palvelujen suhteen. (Taloustutkimus 2012.) Vuoden 2018 taloustutkimuksen Muuttohalukkuus kaupunkeihin 2018 -tutkimuksen mukaan 37 % vastaajista olisi voisi kuvitella muuttavansa Tampereelle. Tampereen suosio asuinkaupunkina vain kasvaa ja Tampere nähdään ylivoimaisena ykkösenä Suomen kaupungeista (Taloustutkimus 2018).

Tähän päivään asti Tampereen kantakaupungin imagotekijänä on vahvasti ollut Tammerkosken teollisuusympäristön piiput sekä Näsinneula. Kansi ja Areena -hankkeen toteutumisella nähdäänkin olevan mahdollista lisätä uusi, vahva ja moderni imagotekijä kaupunkikuvaan. Hankkeen sijainti on imagonluomisen kannalta hyvä, sillä se on hyvin keskeinen ja näin tavoittaa useamman silmäparin.

Asemakaavan toteutuessa Tampereen imago muuttuu korkean, massiivisen ja kauas näkyvän rakentamisen seurauksena. Yksi hankkeen tavoitteista onkin ollut kaupungin imagon parantaminen. Areenan vetomaisuus nähdään tärkeänä tekijänä ja siitä pitkälti riippuu, onnistuuko uusi alue vahvistamaan kaupungin imagoa. Mutta täydentääkö uusi korkea rakentaminen Tampereen nykyistä imagoa vai luodaanko sillä täysin uutta Tampere-kuvaa? Tulevaisuudessa asemakaavan tarkempi toteuttamistapa luultavasti määrittelee tämän. Selvää kuitenkin on, että uudet massiivisen suuret

rakennukset tulevat kilpailemaan kaupungin nykyisten tunnistettavien symbolien kanssa. (Kaava 8366, 2011.)

3.3 Paikalliset kiistat tilasta

Maankäyttö- ja rakennuslain (1999/132, 1 §) yleisenä tavoitteena on ”turvata jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun, suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus sekä avoin tiedottaminen käsiteltävinä olevissa asioissa”. Sen lisäksi, että lain tavoitteena on myös ”järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä”. Osallistava demokratia on keskeinen osa suomalaista yhteiskuntamallia ja kansalaisille suoria osallistumis- ja vuorovaikutusmahdollisuuksia takaavia rakenteita on olemassa.

Länsimaisen demokratian julkisen hallinnon ja politiikan piirissä trendiksi on muodostunut kansalaisten osallistuminen ja osallisuuden vahvistaminen. Osallisuus ja osallistuminen ovat varsin tuttuja käsitteitä, mutta se, mistä lähtökohdista osallistumista ja osallisuutta tarkastellaan, määräytyy eri aikakausien mukaan. Osallisuuden käsitteellä tarkoitetaan kuulumista yhteiskuntaan tai yhteisöön sekä kysymystä poliittisten yhteisöjen toimintatavoista. Osallistuminen taas tarkoittaa konkreettisempia kansalaisten oikeuksia ja velvollisuuksia itseään ja lähipiiriään koskevassa päätöksenteossa. (Bäcklund ym. 2002b, 7.)

Pia Bäcklund, Jouni Häkli ja Harry Schulman (toim.) käsittelevät kirjassaan ”Osalliset ja osaajat” (2002a) millaisia piirteitä yhteiskunnallisella osallisuudella ja osallistumisella oli 2000 luvun alussa. Silloin kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksiin kohdistuva kritiikki oli jokseenkin erilaista kuin nyt. Silloin sen keskiössä oli maankäytön suunnittelu ja vuoden 2000 alussa voimaan tullut uusi maankäyttö- ja rakennuslaki. Laki korostaa kansalaisten osallistumisen huomioimista kaikessa maankäytön suunnittelussa. Nykypäivänä osallistumista koskevan keskustelun keskeiseksi aiheeksi on tullut sosiaalisen median merkitys osallistumisen kanavana ja sen kyky tukea tärkeiksi koettujen suunnittelukysymysten ympärille muodostuvia ryhmittymiä (Bäcklund ym. 2017, 8).

Tilanteet, joissa asukkaat puolustavat omaa lähialuettaan haitallisiksi koetuilta ympäristön muutoksilta, kutsutaan paikallisiksi kiistoiksi. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi

sosiaalihuollon yksiköiden, jätteidenkäsittelylaitosten ja asuinkerrostalojen rakentaminen tai tiehankkeiden sijoittaminen omaan naapurustoon tai lähialueelle.

Nimby-kirjainsana on rantautunut Suomeen kuvastamaan asukkaiden tai asukasyhdistysten asenteita tai toimintaa, joilla vastustetaan paikallisesti näitä ei-toivottuja toimintoja tai niiden rakentamista omaan lähiympäristöön. Nimby tulee sanoista *not in my back yard*, mikä tarkoittaa suomennettuna ilmausta ”ei meidän pihallemme”. Vaikka Nimby- ilmiöllä tarkoitetaan asukkaiden tai asukasyhdistysten toimintaa, on sen taustalla myös paljon muita toimijoita. Kiistoissa on yleensä mukana asukkaiden tai asukasyhdistysten lisäksi myös kunnan ja valtion viranomaisia ja päättäjiä, yrityksiä ja muita palveluntuottajia, maanomistajia, paikallispoliitikkoja sekä ympäristöjärjestöjä ja muita erityisryhmiä. (Kopomaa & Peltonen 2008, 9, 10.)

Kaavoituksen ja rakentamisen näkökulmasta kiistat ovat usein hidastavia tekijöitä. Sen lisäksi, että konfliktit saattavat viivästyttää hankkeita, ne voivat nostaa myös niiden kustannuksia. Suuret rakennushankkeet ovat monimuotoisia toimintaympäristöjä ja niihin sitoutuu paljon eri osapuolia. Ristiriidat eivät yleensä pelkisty yksinkertaisiin sopimustulkintoihin vaan erimielisyydet kohdistuvat johonkin tekniseen tai prosessuaaliseen seikkaan (Keinänen & Niemistö 2010, 178). Kansi ja Areena -hanke liittyy myös moniin muihin eri osa-alueisiin kuten kaavoitus- ja ympäristöasioihin, ja se on herättänyt kritiikkiä ja vastustusta monelta eri osa-alueelta.

4. AINEISTONA MIELIPIDEKIRJOITUKSET

Laadullisen tutkimuksen aineistolla voidaan pelkistetyimmillään tarkoittaa aineistoa, joka on syntynyt tutkijasta riippuen tai riippumatta, olennaista kuitenkin on, että se on ilmiänsultaan tekstiä. Kyseessä voivat olla eri muotoiset haastattelut, havainnoinnit, päiväkirjat tai kirjeet. Laadullisena aineistona voi hyvin myös käyttää yleisönosastokirjoituksia, elokuvia tai mainoksia (Eskola & Suoranta 2005, 15).

Aineistona tässä tutkielmassa käytän mielipidekirjoituksia, jotka liittyvät Kansi ja Areena -hanketta koskeviin uutisointeihin. Aineiston mielipidekirjoituksissa esitetään mielipiteitä ja kommentteja liittyen Kansi ja Areena -hankkeeseen. Kirjoitukset on valikoitu Aamulehdestä. Aineiston olen rajannut vuoteen 2017, koska ajanjaksona se on ajankohtainen ja julkinen keskustelu hankkeesta oli tuolloin kiivasta. Käsittelen seuraavaksi mielipidekirjoituksia. Vaikka osa kommentteista onkin verrattain lyhyitä, niissä nimenomaan esitetään hyvinkin vahvasti oma mielipide käsiteltävään asiaan.

4.1 Mieli­pidekirjoitukset

Julkista keskustelua on pidetty elinkelpoisen demokratian kulmakivenä jo pitkään, vaikka sillä perinteisesti on tarkoitettu keskustelua, joka käydään julkisesti kasvokkain, on julkinen keskustelu joukkoviestimissä myös merkittävää (Pietilä 2010a, 373). Mieli­pidekirjoitukset ovat mielenkiintoinen aineisto, koska esimerkiksi lehtien mieli­pidesivuille voi kirjoittaa kuka tahansa. Ne muodostavatkin yhden omaehtoisen kansalaisosallistumisen foorumin, jonka kautta myös yksittäiset ihmiset pystyvät tuomaan julki kantansa esimerkiksi Tampereen Kansi ja Areena -hankkeeseen ja argumentoimaan näkemyksiään.

Tarkemmin käsiteltynä mieli­pide tarkoittaa yksilön ajattelutapaa jostakin yksittäisestä kohteesta, esimerkiksi tässä tutkimuksessa Tampereen Kansi ja Areena -hankkeesta. Asenteiksi voidaan nimetä johdonmukaiset mieli­piteet liittyen johonkin relevanttiin asiaan. Mieli­piteiden ja asenteiden taustalla olevia yleisiä perusteita ja päämääriä kutsutaan arvoiksi ja arvostuksiksi. (Hokkanen 2004, 10; Suhonen 2006, 27.)

Lähde (2015, 98) on tarkastellut mieli­piteen ja tiedon ulottuvuuksia. Hänen mukaan mieli­piteet voivat koskea mitä tahansa ja ne voidaan luokitella kahden tyyppiseksi. Mieli­piteet voivat olla henkilökohtaisia, jolloin ne eivät juurikaan vaikuta toisiin ihmisiin. Toiset mieli­piteet taas voivat vaikuttaa myös muihin ihmisiin tai laajemmin jopa maailmaan. Yleisesti tällaiset mieli­piteet ovat leimallisia moraalisisista ja poliittisista näkemyksistä. Mieli­piteet, joilla tehdään politiikkaa voivat olla myös yksityisiä, vaikka lähtökohtaisesti niiden pitäisi olla julkisia ja toisiin vaikuttavaa. Yleisestikin yhteiskunnalliseen elämään kuuluu pyrkimys muuttaa mieli­piteitä ja vaikuttaa toisiin ihmisiin, etenkin poliittisissa ja moraalisisissa mieli­piteissä. Tämä on selvää, sillä toisten näkemykset voivat vaikuttaa itseen ja muihin läheisiin, ja yleinen mieli­pide voi vaikuttaa jopa yhteiskuntien toimintaan.

Mieli­piteitä ei myöskään ole ilman tietoa, ne nojaavat aina yleisimpiin näkemyksiin ja tietoon maailmasta. Uskottavaan mieli­piteeseen kuuluu myös velvollisuus perustella sitä. On myös mahdollista, että perustelut osoittautuvat vääriksi, mutta ollakseen uskottava mieli­piteen on hyvä tukeutua johonkin näkemykseen tai tietoon. Mieli­pidekysymykset tämän kautta ajateltuna eivät voi olla luonnollisia, alkuperäisiä tai puhtaita, vaan ne ovat tiedon värittämiä ja pohjautuvat tapamme ymmärtää maailmaa. Mieli­piteet voivat myös muuttua sen mukaan, kun tieto maailmassa muuttuu. Ei kuitenkaan riitä, että mieli­pide pohjautuu tietoon, vaan siitä huolimatta voi syntyä toisiaan

poissulkevia vastastakkainasetteluita. Eihän tieteellinenkään tutkimustieto ole täysin kiistatonta. (Lähde 2015, 106.)

Tänä päivänä myös tiedotusvälineiden rooli on iso ja ne ovat näkyvästi esillä yhteiskunnallisissa keskusteluissa. Erilaiset tiedotusvälineet toimivatkin myös kannanottojen ja mielipiteiden ilmaisemisen ja välittämisen kanavina. Myös mielipidekirjoitusten merkitys on noussut sen myötä, kun joukkotiedotusten asema on korostunut yhteiskunnassa. Sanomalehdet voivat uutisten lisäksi esittää kommentoivia ja arvostuksia sisältäviä kirjoituksia joko niin, että lehti itse esittää mielipiteitä esimerkiksi pääkirjoitusten muodossa tai niin, että lehti tarjoaa foorumin, jossa voi esittää mielipiteitään. (Hokkanen 2004, 10.) Pääkirjoituksissa, kolumneissa, pakinoissa ja mielipidepalstoilla mielipiteiden esittäminen on avointa ja yksittäinen juttu voi olla sallitusti myös yksipuolinen sekä puolueellinen (Raittila 2000, 29).

Yleisönosastot, internetin keskustelupalstat ja mielipidetutkimukset tarjoavat tavallisille kansalaisille tärkeän väylän ja mahdollisuuden tuoda sanottavansa julkisuuteen. Täytyy kuitenkin muistaa, että vaikka erilaiset mielipiteet pääsevätkin hyvin esille esimerkiksi sanomalehtien palstoilla niin sitoutumattomatkin lehdet voivat suosia joidenkin ryhmien ja niiden mielipiteitä (Raittila 2000, 23).

Monet World Wide Web -keskusteluryhmät taas toimivat ilman viestien sisältöä kontrolloivaa ylläpitäjää ja sinne kuka tahansa voi kirjoittaa mielipiteensä. Arpon (2005, 47) mukaan internetin keskustelupalvelut tarjoavat mahdollisuuden vuorovaikutukseen ja sosiaalisten verkostojen luomiseen. Internetistä on kolmen vuosikymmenen aikana tullut yhä keskeisempi tekijä teollistuneessa maailmassa. Myös Pietilä (2010b, 397) pohtii lehtien yleisönosastojen sekä verkon keskusteluareenoiden eroja ja esittää lehtien yleisön osastojen olevan ennemminkin ”joukko yhtäaikaista yksinpuhelua”, kun taas internetissä keskustelun voidaan sanoa olevan aitoa vuoropuhelua, jossa osallistujien vilkas vuorovaikutus luo pysyvemmän tunnun yleisöstä.

Www-keskusteluryhmät ovat asynkronisia internetin keskusteluryhmiä. Ne voivat olla vapaamuotoisia mielipidepalstoja, vieraskirjoja tai niin sanottuja verkkopäiväkirjoja eli ”blogeja”. Blogit ovat henkilökohtaisia web-palveluita eikä niinkään ensisijaisia keskustelupalstoja (Arpo 2005, 42, 46). Vaikka tässä olen pohtinut mielipidekirjoitusten eri lähteitä, niin aineiston analysoinnissa en kuitenkaan vertaile tai analysoi kirjoituksia niiden lähteiden perusteella tai tee analyysiä lähteestä, vaan analysoin jokaisen mielipiteen tasavertaisena. Aineisto on pikemminkin valittu huomioiden nämä seikat.

4.2 Aineiston esittely

Kansi ja Areena -hankkeesta on uutisoitu paljon ja uutisten ympärille on syntynyt keskustelua. Aluksi tein esikartoituksen keskusteluista eri lähteissä. Päädyin etsimään aineistoa uutisten kommentteista siitä syystä, että halusin mahdollisimman paljon mielipiteitä Kansi ja Areena- hankkeesta, joten lähdin etsimään aineistoa suurimpien sanomalehtien verkkosivuilta. Sanomalehdiksi valitsin Aamulehden sekä Helsingin Sanomat. Aamulehti on luonnollinen valinta, koska se on tamperelainen sanomalehti ja Tampereen sekä koko Pirkanmaan ykkösmedia. Kansi ja Areena- hanke on herättänyt monia mielipiteitä varsinkin Tampereella. Helsingin Sanomat valitsin siksi, että se on laajalevikkinen ja yleisesti luotettu suomalainen sanomalehti.

Aiheesta on keskusteltu paljon myös muilla foorumeilla ja uutisaineiston ulkopuolelta foorumiksi valitsin Facebookin ryhmän ”Lisää kaupunkia Tampereelle”, jossa on 2 868 jäsentä. Ryhmässä on paljon keskustelua eri Tampereen hankkeista ja pääosin siellä on asiallisia ja hyvin perusteltuja kommentteja.

Aamulehden nettisivuilla ”Kansi ja Areena- hanke” – haku tuotti 84 osumaa. Osumat tarkoittavat uutisia, joissa aihetta on käsitelty. Toki täytyy muistaa, että hanketta on kutsuttu eri nimillä ja esimerkiksi ”keskusareena” -hakua käyttämällä olisin saanut eri hakutuloksia, mutta haun tein nykyisin käytössä olevalla hankenimellä, koska etsin tuoreimpia mielipiteitä.

Jotkut osumat eivät viitanneet suoraan hankkeeseen tai niissä uutisen aiheena oli jokin muu. Otin mukaan hakutulokset, jotka viittasivat Kansi ja Areena -hankkeeseen ja niitä oli yhteensä 66. Vanhimmat uutiset olivat vuodelta 2015 ja uusimmat lokakuulta 2017. Uutisten perään ihmisillä on mahdollista kertoa mielipiteensä ja kommentoida uutista. Suurinta osaa uutisista oli käyty kommentoimassa ja vain viisi uutista oli vailla kommentteja.

Sanomalehtien kommentointi vastaa mielipidepalstaa ja sinne jokaisella on mahdollisuus jättää mielipiteensä. Asiattomat kommentit on mahdollista ilmiäntä ja kommentteja seurataan, joten mitä tahansa kommenttia sinne ei ole mahdollista laittaa. Kommentteja 66 uutiseen oli lokakuun 2017 loppuun mennessä tullut yhteensä 813.

Helsingin Sanomat tuotti 21 hakutulosta, joista 14 koski Tampereen Kansi ja Areena -hanketta. Osassa uutisista hanketta käsiteltiin vain hieman tai se saatettiin mainita puhuttaessa isoista rakennushankkeista. 14 uutiseen oli jätetty yhteensä 132 kommenttia. Uutisia, joissa käsiteltiin enemmän tai vähemmän Kansi ja Areena -hanketta oli yhteensä neljä vuodelta 2017, ja niihin oli

tullut yhteensä vain 29 kommenttia. Kommenttien vähydestä johtuen itse Kansi ja Areena -hankkeeseen jätin Helsingin Sanomien kommentit pois aineistosta.

Facebook ryhmässä *Lisää kaupunkia Tampereelle* hankkeesta on 20 keskustelua, joihin on tullut yhteensä 568 kommenttia. Ainoastaan neljä julkaisua on julkaistu lokakuuhun 2017 mennessä ja näihin julkaisuihin oli tullut yhteensä vain 39 kommenttia. Julkaisu, johon oli tullut eniten mielipiteitä, koski Tallinnan uudisrakennuksia, joissa on yhdistetty uutta ja vanhaa, joten tämäkään ei suoranaisesti koskenut Tampereen Kansi ja Areena -hanketta.

Esikartoituksen jälkeen päädyin seuraavassa vaiheessa rajaamaan aineiston ainoastaan Aamulehden uutisiin jätettyihin kommentteihin, sillä niitä oli eniten ja ne kohdistuivat nimenomaan Tampereen Kansi ja Areena -hankkeeseen. Rajauksen tein vuoteen 2017, koska halusin hankkeesta mahdollisimman ajankohtaisia mielipiteitä. Tutkimusjakso alkaa vuoden alusta ja loppuu lokakuuhun 2017, jolloin konkreettinen rakentaminen alkoi. Aineistoksi valikoitui Aamulehden eniten mielipiteitä herättäneet uutisoinnit 1.1.-30.10.2017 välisenä aikana ja niihin jätetyt kommentit sekä mielipiteet. Valitsin vuoden 2017 uutisista ne uutiset, joissa oli 15 tai sitä enemmän kommentteja, koska halusin saada esille juuri ne puheenaiheet ja kehykset, jotka ovat eniten julkisessa keskustelussa ja ne, jotka ovat aiheuttaneet eniten keskustelua.

Yhteensä Aamulehden julkaisemia uutisia vuodelta 2017 lokakuuhun mennessä on 32 kappaletta, mutta koska halusin aineistoon eniten mielipiteitä herättäneet uutiset, asetin kommenttien rajaksi 15 tai enemmän. Seitsemään uutiseen oli tullut kommentteja 15 tai enemmän ja ne valikoituivat aineistoksi. Seuraavat uutiset olivat eniten mielipiteitä herättäneet uutiset vuonna 2017 lokakuuhun mennessä koskien Kansi ja Areena -hanketta: kotimaan uutinen 20.2 otsikolla *Kannen ja Areenan rakentaminen voi alkaa jo ensi kesänä: ”Nyt on hyvät merkit”*, kotimaan uutinen 11.5 *Kansi ja areena -hanke nyt ison askeleen lähempänä toteutumista – näin tiedotustilaisuus eteni*, kotimaan uutinen 15.5 *Tampere uskoo saavansa Areenasta omansa takaisin ja vielä tuottoa päälle – Rakentaminen käyntiin syksyllä*, uutinen 13.9 *Kannen ja areenan työt voivat alkaa jo 25. syyskuuta – paalutusta ja iskuvasarointia on luvassa ikäviin aikoihin*, uutinen 16.9 *Näin Kannen ja Areenan rakentaminen etenee: enää valtionosuus ja investointipäätös uupuvat – Uusi kaupunginosa syntyy seitsemässä vuodessa*, uutinen 2.10 *Tampereen Kannen ja areenan työt käynnissä – Lue tästä kaikki tulevien vuosien suurimmasta rakennushankkeesta* sekä uutinen 30.10 jossa on päivitetty Kannen ja Areenan yhteiskuntataloudellinen vaikutusanalyysi vastaamaan viimeisiä suunnitelmia otsikolla *Valmis Kansi ja areena työllistää yli 800 ihmistä vähemmän kuin aiemmin arvioitiin – ”En näe, että se on ongelma”*. Uutisiin oli tullut lokakuun 2017 loppuun mennessä yhteensä 137 kommenttia.

Alla taulukko jossa on luokiteltu uutisten kommentit positiivisiin, hanketta kritisoiviin/ negatiivisiin kommentteihin tai neutraaleihin kommentteihin. Muutamassa kommentissa suhtautuminen hankkeeseen saattoi olla positiivista mutta suhtautuminen sen tuomiin haittoihin esimerkiksi liikennejärjestelyihin oli negatiivista. Tällaiset mielipiteet olen luokitellut argumentin pääpainon mukaan joko positiiviseen, negatiiviseen tai neutraaliin. Yhteensä mielipiteitä kertyi 137 kappaletta, joista positiivisia oli 35 kappaletta, kritisoivia tai negatiivisia 89 kappaletta ja neutraaleja 13 kappaletta. Analyysin ulkopuolelle aineistosta on suljettu 9 mielipidettä. Mielipiteet ovat joko olleet löydettyjen kehyksien ulkopuolisia tai niissä ei ole käytetty argumentointia, esimerkiksi kommentti ”UGH. Allianssi on puhunut.” (AL20.2) on jätetty pois tästä syystä.

Taulukko 1. Aineiston luokittelu.

Uutinen	Kommentit	Positiivisia	Kritisoivia/ negatiivisia	Neutraaleja
20.2	30	11	13	6
11.5	18	3	14	1
15.5	18	2	15	1
13.9	16	4	11	1
16.9	19	5	14	0
2.10	15	6	8	1
30.10	21	4	14	3
Yhteensä	137	35	89	13

5. MENETELMÄT

Tutkimus on kirjalliseen aineistoon perustuva kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä tarkoittaa menetelmää, jossa pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä kokonaisvaltaisesti, jonka vuoksi aineistoa tarkastellaan usein kokonaisuutena. Luonteeltaan laadullinen tutkimus on prosessorientoitunutta. Laadullisessa tutkimuksessa aineiston analysointi on aineistolähtöistä ja sitä voidaan toteuttaa monella erilaisella menetelmällä. Näissä menetelmissä yhteisenä piirteenä korostuu muun muassa kohteen esiintymisympäristöön ja taustaan, kohteen

tarkoitukseen ja merkitykseen sekä ilmaisuun ja kieleen liittyvät näkökulmat. (Kiviniemi 2001, 68–71; Alasuutari 2011, 38.) Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää muistaa tutkimusasetelmaa koskeva rajaaminen. Olenkin rajannut tämän työn koskemaan ainoastaan Tampereen Kansi ja Areena -hanketta koskevia ajankohtaisia mielipiteitä, jotka ovat puhuttaneet eniten. Olisi mielenkiintoista tutkia mielipiteitä koskien koko keskustahanketta mutta tämän tutkielman puitteissa minulla ei ollut siihen mahdollisuutta. Alla esittelen käyttämäni menetelmät.

5.1 Kehysanalyysi

Sosiologi Erving Goffman (1974) on tunnettu muun muassa kuvauksistaan sosiaalisen vuorovaikutuksen luonteesta ja kognitiivisesta tulkintakehyksestään, jossa on kyse *kehyksistä*, joiden avulla ihmiset järjestelevät kokemusmaailmaansa. Goffmanin kehysanalyysin tutkimus sai alkunsa ihmisten tavanomaisen toiminnan havainnoista. Ihmisillä on pyrkimys määritellä näkemäänsä ja kokemaansa erilaisten *vihjeiden* perusteella, joita erilaisiin tilanteisiin liittyy. Ihmisten subjektiivinen osallistuminen ja tilanteita määrittävät periaatteet ohjaavat tilannemääritelmien rakentumista. Kehysten avulla mahdollistetaan tiettyjen tilanteiden tunnistaminen, paikantaminen tai nimeäminen. Tilannemääritelmät ovat siis kehyksiä ja kehysanalyysi näiden kehysten tutkimusta sisältäen myös kokemuksen jäsentämisen. (Goffman 2012, 239 – 259; Horsti 2005, 48, 49.) Kehyksien voidaan siis sanoa olevan tulkinnan välineitä eri tilanteille, sillä ne mahdollistavat tietyn tilanteen tunnistamisen ja nimeämisen. Kehykset myös määrittävät mitkä osat todellisuudesta tulee huomatuksi (Peltonen 2008, 187).

Poliittisen viestinnän tutkija Robert Entman (1993) jakaa kehyksien päätehtävät neljään kategoriaan. Kehykset määrittelevät ongelmia, diagnosoivat ongelmien syitä, suosittavat keinoja ongelmien ratkaisemiseksi sekä arvottavat ongelmia. Entmanin mukaan uutistoiminnan kehikot ovat olemassa joko tasolla yksi, jolloin ne ovat ihmisten mieleen talletettuja informaation prosessoinnin periaatteita tai toisella tasolla ne ilmentyvät itse uutisteksteissäkin (Karvonen 2000, 80).

Tutkimukseni kohteena ovat uutisointiin liittyvät kommentit ja mielipiteet, ja tutkin, millaisia kehyksiä aineistosta löytyy koskien Kansi ja Areena -hanketta. Horsti (2005, 51) käsittelee työssään kehysanalyysin ongelmia, jotka tutkijan on hyvä huomioida omassa tutkimuksessaan. Kehysanalyysin ongelmaksi on käsitetty tulkinnanvaraisuus siitä, onko tietty kehykseksi luokiteltu ilmiö todella kehys vai teema. Jos jokin kehys on toistuva ja hallitseva, tulkinnanvaraisuus on aina sitä pienempi. Toki on muistettava, että laadullisiin menetelmiin liittyy aina tietynlainen

tulkinnanvaraisuus. Aineistossa oli kuitenkin selvästi toistuvia kehyksiä havaittavissa ja yksittäiset teemat, jotka eivät olleet toistuvia, jätin pois analyysistä.

5.2 Argumentaatioanalyysi

Argumentaation tarkoituksena on hankkia yleisön hyväksyntä ja kannatus esitetylle väitteelle. Sillä pyritään vaikuttamaan yleisöön, muuttamaan sen vakaumuksia tai taipumuksia ja hakemaan sen kannatusta. Argumentaatio edellyttää siis aina tiettyä kohtaamista ja tietynlaista yhteisymmärrystä. Tavoitellut tulokset eivät ole aina samoja ja ne vaihtelevat. Siksi onkin tärkeää, että argumentaation keinot sovitetaan aina keskustelukohteen ja kuulijakunnan luonteen mukaisesti. (Perelman 1996, 16–20.)

Argumentaatiossa on siis tärkeää, että esitys sovitetaan yleisön mukaan. Argumentoinnin lähtökohtien täytyy määrittyä sen mukaan, mikä on se yleisö, johon argumentin esittäjä pyrkii vaikuttamaan. Argumenttien on hyvä olla kulttuurissa yhteisesti jaettuina ja hyväksytyinä premisseinä, jotta yleisö saadaan vakuutettua. (Perelman 1996, 28.) Puheista ja teksteistä on löydettävissä yleisökonstruktio, johon argumentaation tutkimisessa on kiinnitetty paljon huomiota. Esimerkiksi puhuja voi vedota yleisön yksityisintresseihin osoittamalla sanansa jollekin erityisyleisölle, mutta tieteellisessä argumentaatiossa kuulijoiksi täytyy konstruoida universaaliyleisö. (Alasuutari 2011, 158.) Universaalien yleisöjen vakuuttaminen vaatii järkeen vetoavaa ja vakuuttavaa argumentointia. Erityisyleisö taas voidaan vakuuttaa vetoamalla yleisön erityisiin intresseihin. Vakuuttava argumentointi on siis sellaista, että sen perusteet ovat yleistettävissä ja kenen tahansa hyväksyttävissä (Summa 1996, 68).

Käyttämäni argumenttianalyysi pohjautuu Kakkuri-Knuutilan & Halosen (2011, 60) esittelemään argumenttianalyysiin. Argumenttianalyysissä keskeisintä on etsiä väite ja sille esitetyt perustelut. Mahdollisesti, jos teksti on laaja, on hyödyllistä etsiä tekstistä pääväite tai pääväitteet ja lisäperustelut perusteluille, jos sellaisia on. Koska aineistoni koostuu uutisten kommentoinneista ja tekstit eivät ole kovinkaan laajoja, käytän argumenttianalyysin keskeisintä tapaa etsien kommentteista keskeisimmän väitteen ja sille esitetyt perustelut. Argumenttien voimaa voidaan arvioida sen kokonaisuudella, jos argumentista on tunnistettavissa taustaoletus. Kriteereiden nojalla voidaan arvioida argumentin hyvyttä ja kelvollisuutta.

Yksinkertaisimmassa tapauksessa *puolustus* koostuu yhdestä ainoasta argumentista eli väitteestä joka koostuu kahdesta premissistä. Myös yksittäisiä argumentteja voidaan yhdistää ja järjestää monin eri tavoin *puolustuksen* muodostamiseksi. Argumentaatio voidaan arvioida vasta sitten, kun nähdään kuinka argumentit sopivat yhteen. Monimutkaisten argumenttien rakenne voidaan myös jakaa yksittäisiin argumentteihin, jolloin tulkinta helpottuu. (Eemeren ym. 2002, 64.)

Retoriikan pitkät juuret ylettyvät antiikkiin, jossa muun muassa filosofit Platon ja Aristoteles tutkivat retoriikan oppeja. Antiikin puhetaito-oppi oli käytäntöön ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen kohdistuvaa toimintaa (Haapanen 1996, 26). Retoriikan tavoitteena on saada yleisö vakuuttuneeksi esitetystä väitteestä tai asiasta. Vakuuttaminen tapahtuu argumentoimalla. Jo Aristoteles huomasi, että on pakko turvautua argumentaatioon esimerkiksi etiikan ja politiikan kaltaisissa käytännöllisissä tieteissä, joissa valinnat ja kiistat ovat väistämättömiä. Aristoteles tutki myös dialektiikkaa, mutta erotti sen selkeästi retoriikasta, pitäen sitä kuitenkin sen vastineena. Aristoteleen mukaan dialektiikka käsittelee kiistoissa tai kahdenvälisissä keskusteluissa käytettäviä argumentteja, kun taas retoriikassa on kyse ”julkisen puhujan tekniikoista tämän osoittaessa sanansa yleiselle paikalle kokoontuneelle maallikkoyleisölle, joka ei pysty seuraamaan mutkikkaampaa päättelyä.” (Perelman 1996, 11.)

Uudessa retoriikassa taas tutkitaan kaiken tyyppisille yleisöille tarkoitettuja esityksiä. Ei siis ole merkitystä, onko esitys osoitettu koko ihmiskunnalle vai yhdelle ihmiselle. (Perelman 1996, 11, 13.) Uuden retoriikan keskeisempiä teoreetikkoja ovat Kenneth Burke, Chaïm Perelman ja Stephen Toulmin. Esimerkiksi Perelmanin retoriikannäkemyksessä korostetaan yleisön merkitystä; hän korostaa, että argumentaatiossa suhde yleisöön on tärkeä ja puhujan tulee suhteuttaa argumentti yleisöönsä. (Summa 1996, 51.) Tieteellisessä ja poliittisessa argumentaatiossa pyrkimyksenä on vakuuttaa universaaliyleisö, joka tarkoittaa sitä, että argumenteissa vedotaan kulttuurin yleisesti hyväksyttyihin perusteisiin. Retoriikassa on myös erotettavissa toinenkin puoli argumentaation lisäksi: poetiikka. Poetiikalla tarkoitetaan tekstissä tai puheessa käytettyjen kielikuvien tai käsitteiden tarkastelua. (Jokinen 2002, 46; Alasuutari 1999, 158.)

Retoriikan analyysissä ollaan kiinnostuneita sekä asiasisällöstä, että ilmiäsun erittelystä, kun taas argumenttianalyysissä tarkastellaan argumentin asiasisältöä. Retorisen analyysin keskeisiksi kohteiksi voidaan mainita muun muassa metaforien, rinnastuksien ja muiden kielikuvien tai ilmaisu- ja kylläisyyden tai niukkuuden ja niiden aseman uskottavuuden luomisessa. Retorinen analyysi on kiinnostunut myös ilmiäsun tunnelatauksista ja puhujan ja kuulijan suhdetta osoittavista ilmaisuista. (Kakkuri-Knuuttila 2011, 234).

Retoriikan analyysissä yhtenä tärkeänä osana on myös tekstin kokonaisuuden tarkastelu. Puheen jäsenyykseen ja tyyliin on hyvä kiinnittää huomiota, sillä se kertoo myös puhujan yleisökäsityksestä. Tyylin piirteet voidaan jakaa joko kohteen tai yleisön suhteen. Kohteen suhteen tyyli voi olla tekninen/havainnollistava, suora/epäsuora, yksitasoinen/ironinen tai pienentävä/liioitteleva. Yleisön suhteen tyyli taas voi olla kohtelias/epäkohtelias, arvostava/vähättelevä, virallinen/epävirallinen, vakuuttava/suostutteleva tai asiallinen/humoristinen. Retorisista vaikutuskeinoista toisto on yksi yleisimmistä. (Kakkuri-Knuutila 2011, 236–238.) Retoriikka on keino vaikuttamiseen, sen avulla voidaan mahdollistaa muutoksia ja antaa uusia vaihtoehtoja, lisäksi sitä käytetään myös suuntaamaan ajattelua ja toimintaa tiettyyn suuntaan (Hart 2005, 13–16). Retoriikalla voidaan vaikuttaa myös tunteisiin (Kakkuri-Knuutila 2011, 242). Mieli-pidekirjoituksissa monesti näkeekin retorisia keinoja tunteiden herättämiseen ja argumentin vakuuttamiseen. Tästä syystä näen retoriikan myös hyväksi taustavälineeksi aineiston analysointiin.

6. AINEISTON ANALYYSI

Menetelminä käytän aluksi kehysanalyysia. Kehysanalyysin avulla tuon esille löydetty kehukset käydyssä julkisessa keskustelussa koskien Tampereen Kansi ja Areena- hanketta. Tämän jälkeen käytän argumentaatioanalyysiä aineiston analysoimiseen. Aineisto on analysoitu käyttäen argumentaatioanalyysiä hieman sivuten myös retoriikan analyysiä, sillä retoriikan analyysin avulla nähdään, mitä retorisia keinoja argumenteissa on käytetty. Aineistona käytetyt mielipiteet ovat erilaisten toimijoiden kirjoittamia ja niiden tarkoituksena on ollut tuoda julki oma kanta ja mielipide julkiseen keskusteluun. Kirjoittajien käyttämät kehukset kertovat millaisia asioita Kansi ja Areena - hankkeesta halutaan nostaa esille. Analyysissä olen ottanut esimerkkejä keskeisimmistä mielipiteistä käsitellyn asian yhteyteen.

6.1 Kehukset

Seuraavaksi analysoin sitä, millaisissa kehyksissä julkista keskustelua Kansi ja Areena -hankkeesta käydään ja millaisena ilmiönä hanke niissä nähdään. Mielipiteissä nostettiin eri puolia Kansi ja Areena -hankkeesta ja aineisto on eritelty niistä löytyvien hallitsevien kehysten mukaan.

Aineistosta on selkeästi havaittavissa kuusi pääkehystä, jotka ovat talous-kehys (43 kpl), kaupungin imago-kehys (28 kpl), areena-kehys (17 kpl), nimby-kehys (23 kpl) sekä työllisyyden-kehys (17 kpl).

Löydetyt kehykset olivat selkeitä. Osa aineistosta on jätetty kuitenkin pois analyysistä, koska kehykset, jotka mielipiteistä oli havaittavissa, eivät olleet toistuvia tai mielipidettä ei oltu perusteltu, joten analyysi mielipiteestä olisi ollut suppea ja joidenkin kohdalla jopa mahdoton johtuen mielipidekirjoituksen lyhykäisyydestä. Päätöksentekoon liittyviä mielipiteitä oli muutama, mutta niitä oli liian vähän muodostuakseen toistuvaksi kehykseksi. Päätöksenteosta puhutaan kyllä muiden kehyksien sisällä. Uskon, että jos rajausta olisi tehty vuoteen 2016, keskustelu päätöksenteosta olisi voinut olla toistuvampaa ja näin ollen se olisi voinut muodostua kehykseksi mutta tässä aineistossa se ei ollut toistuva.

6.1.1 Talous

Kuten monessa muussakin suuressa julkisessa hankkeessa, tässäkin ihmiset ovat huolissaan kunnalle veroja maksavien varoista, jota tämä hanke tulee kuluttamaan runsaasti. Tampereen Kansi ja Areena -hankkeen kokonaisinvestoinnin on arvioitu olevan 630 miljoonaa euroa. Tampereen kaupunki sijoittaa hankkeeseen 60 miljoonaa euroa. Tampereen kaupungin osuudesta 26 miljoonaa euroa sijoitetaan monitoimiareenan kiinteistöyhtiöön. Lisäksi kaupunki maksaa 22,7 miljoonaa monitoimiareenan tontin saattamisesta rakennuskelpoiseksi ja 11,3 miljoonaa kannen infrastruktuurista. Kaupungin osuus kannen ja kaupunki-infran rakentamisesta tulee olemaan yhteensä 34 miljoonaa euroa. Tampereen Kansi ja Areena -hankkeelle merkittävä taloudellinen tuki oli myös monitoimiareenalle myönnettävä 18 miljoonan euron valtion tuki (Maunu 2017c). Kehyksessä käy myös ilmi huoli Tampereen kaupungin osuudesta, tai lähinnä siitä, että se tulee vielä hankkeen aikana kasvamaan.

”Vihdoinkin olisi hyvä saada selvitys siitä, että miten paljon kokonaisuudessaan Tampereen kaupunki tulee panemaan tähän hankkeeseen. Nimittäin 60 miljoonaa ei riitä alkuunkaan. Tämä on yksi niistä hankkeista, joissa valtuutettuja viedään oikein kunnolla. Kun kaikkia kuluja ei ilmoiteta, niin sehän on epärehellistä toimintaa. Ihan samaa kuin tunnelissa ja ratikassa”
(AL 11.5.2017)

”60 miljoonaa on huijausta, koska n. 50 miljoonan rakennusoikeudet annettiin 10% hinnalla, jotta SRV yleensä saataisiin hommaan mukaan. Kokonaishinta kaupungille on siten minimissään n. 110 miljoonaa.” (AL 16.9.2017)

Deloitte Consulting Oy:n (2017) teettämän arvion mukaan valtion saamat verotulot rakentamisaikana ovat 131 miljoonaa euroa ja hankkeen laskennallinen verovaikutus Tampereelle vuosina 2017 - 2025 on 54,4 miljoonaa euroa. Tampereen kaupungille kannen valmistumisen jälkeen kunnallisveron ja kiinteistöveron yhteenlaskettu vaikutus kaupungin verotuloihin vuodesta 2026 eteenpäin on 9,5 miljoonaa euroa vuodessa. Deloitteen arviossa kunnallisverokertymä on laskettu työllisyysvaikutusten, keskimääräisen Tampereen palkansaajan palkkatulon ja Tampereen vuoden 2017 efektiivisen kunnallisveroprosentin kautta. Kiinteistöverokertymä taas on arvioitu rakennusten uushankintahintojen ja Tampereen kaupungin vuoden 2017 kiinteistöveroprosenttien kautta.

Talouteen liittyviin uutisiin oli tullut eniten kommentteja ja näin ollen se muodostui vahvimaksi kehykseksi. Talouden kehyksessä Kansi ja Areena -hanke nähdään Tampereelle ja tamperelaisille kalliina hankkeena, joka kuluttaa julkisia varoja. Kommentit pyörivät lukujen ja kustannusten ympärillä.

6.1.2 Kaupungin imago

On selvää, että suurilla hankkeilla on myös vaikutusta kaupungin imagoon ja Tampereella korkean rakentamisen puolesta on herännyt keskustelua jo ennen Kansi ja Areena -hanketta. Studio Daniel Libeskindin korkeiden tornitalojen myötä Tampereen keskusta profiili tulee auttamattakin muuttumaan. On esitetty kysymys; täydentääkö uusi korkea rakentaminen Tampereen nykyistä imagoa vai luodaanko sillä täysin uutta Tampere-kuvaa?

Tampereen kaupungin järjestämässä yleisötilaisuudessa oli vuonna 2013 aiheena keskustan strateginen osayleiskaava, jossa korostetaan, että keskusta toimii kaupungin kasvoina, jolla on imago. Vision mukaan Kansi ja Areena -hankkeen särmikkäät huiput nousevat Tampereen uudeksi maamerkiksi Näsinneulan ja punatiilisten savupiippujen rinnalle (Tenhunen 2013). Aiempaan kysymykseen vastaus lienee riippuvainen siitä, mikä kuva vastaajalla on Tampereen imagosta.

Kehyksessä keskustellaan hankkeen vaikutuksesta Tampereen imagoon. Kaupungin imago-kehykseen sisältyy myös kaupunkikehittäminen, sillä imagon ohella myös siitä puhutaan. Kehyksessä valtaosa mielipiteistä oli positiivisia ja hankkeen uskotaan tekevän hyvää kaupungin imagolle sekä kehitykselle. Osassa kommentteja tuli myös ilmi, että kasinon sijoittuminen Tampereen keskustaan osoittaa, että panostukset kaupungin kehittämiseen ovat tuottaneet tuloksia.

”Mahtavaa! Kansi on ratikan ohella tärkein kaupungin kehityshanke.” (AL 20.2.2017)

”Hyvä Tampere! On todella upeeta seurata kuinka asioita hoidetaan miettimällä samalla tulevaisuuden isoa kuvaa. Nain menestyjat parjaavat.” (AL 20.2.2017)

Kehyksessä puhutaan, miten hanke tulee vaikuttamaan tulevaisuudessa, mutta eniten keskustelun aiheena oli uudet tornit ja kuinka ne tulevat muuttamaan Tampereen kaupunkikuvaa. Myös kaupungin vetovoimaisuudesta puhutaan ja Tamperetta verrataan myös toisiin Suomen kaupunkeihin.

”Rakentaminen kasvukeskukseen kannattaa aina. Nuorten tulevaisuudesta on nyt kysymys, muuttaako stadiin, jossa kaikki onnistuu, vai jäädäkö Manseen. Vetovoimaisuuskilpailu vaan kasvaa, ja se täytyy hitaitten hämäläisten ymmärtää. Kuka antaisi nyt Koskikeskuksen pois, joka tuntui aikanaan kalliilta. Tulevaisuuden onneksi Areena toteutuu.” (AL 11.5.2017)

”Helsingin Sanomat viikon sisällä kirjoitti Vantaan jo lähivuosina nousevan Tampereen ohi asukasluvussa. Ehkä nämä vetovoimaiset hankkeet vielä tuovat mahdollisuuden vertailussa Vantaaseen, mutta aika näyttää. (AL 13.9.2017)

Isosta julkisesta hankkeesta puhuttaessa aina nousee esille myös negatiivisia asioita. Kehyksessä kritiikki kohdistuu Kansi ja Areena -hankkeen visuaalisiin suunnitelmiin. Daniel Libeskindin suunnitelmia kritisoidaan Tampereen imagoon ja kaupunkikuvaan sopimattomiksi.

6.1.3 Areena

Tampere on tunnettu myös jääkiekkokaupunkina ja kaupungissa on kaksi hyvin menestyvää jääkiekkoseuraa. Kehyksessä jääkiekko nousee vahvasti esille. Areenasta tulee valmistuttuaan uusi kotihalli Tampereen jääkiekkjoukkueille Ilvekselle ja Tapparalle. Vanhana kotihallina on toiminut Hakametsän jäähalli, joka on Suomen vanhin jäähalli ja SM-liigan kolmanneksi suurin jäähalli. Mielipiteissä nostetaan nykyisen hallin sekä jo olemassa olevien urheilu areenoiden potentiaalia.

”Just joo. Kaupunki maksaa aivan varmasti tuplaten rahat ja sen jälkeen joutuu vielä lunastamaan hallin pääkumppaneiltaan, kun ei rahat riitä. Hallivuokrat varmasti nostavat lippujen hinnat pilviin liigapeleissä. Hieno pelata 5000 ihmisen edessä tyhjässä hallissa. Turhuuksien turhuus. Hakametsään kun olisi investoinut 10 miljoonaa, saisi siitä tampereelle riittävän hallin.” (AL 15.5.2017)

”Aivan älytön hanke. Tampere ei tarvitse uutta areenaa. Hakametsään kun tekisi vaikka 10 miljoonan remontin, niin se menisi montakymmentä vuotta.” (AL 13.9.2017)

”Urheilu areenoista mieleen tulee myös ratinan stadion. Se varsin hyvällä paikalla ja varmasti soveltuisi hyvin muuhunkin rakentamiseen.” (AL 16.9.2017)

Monitoimiareenan tarkoituksena on tarjota monipuolisia urheilu-, viihde- ja kulttuuritapahtumia. Areenan toimintaan satsataan ja siellä tulee olemaan merkittäviä urheiluturnauksia muun muassa jääkiekon MM-turnaus vuonna 2022, jota Tampere isännöi yhdessä Helsingin kanssa. Mielipiteissä esiintyy kuitenkin epäluuloa hankkeen toteutumista kohtaan.

”Eipä taida areena valmistua vuoden 2021 kisoihin mennessä. Valituskierros on vielä meneillään eikä rahoitukseen ole kunnossa. Eikös sen areenan pitänyt ensimmäisten visioiden mukaan valmistua jo 2012 kisoihin. Yhtäkään lapionpistoa ei vielä ole tehty! Ehkä Kummolan kannattaisi nyt siellä Pariisissa lobata vuoden 2031 kisoja Tampereelle!” (AL 11.5.2017)

Alla Studio Libeskindin havainnekuva Areenasta jääkiekkokäytössä.

Kuva 6. Havainnekuva jääkiekko-ottelusta uudessa Tampereen Areenassa. (Lähde: Studio Libeskind)

Kuten kuvasta näkyy, uuteen Areenaan mahtuu paljon katsojia ja se tulee olemaan Suomen suurin tapahtuma-areena, jossa voidaan jääkiekon lisäksi järjestää myös muita tapahtumia, kuten esimerkiksi konsertteja. Jääkiekko-ottelussa katsomoon mahtuu 13 000 ihmistä ja konserteissa jopa 14 000. Tampereen kaupungin arvioiden mukaan uusi Areena mahdollistaa uusia tapahtumia sekä kävijöitä ja esimerkiksi jääkiekkoliigan nykyisen vuotuisen katsojamäärän arvioidaan kasvavan 37,5 prosenttia, mikä käytännössä tarkoittaisi 150 000 uutta katsojaa vuodessa. Konserttien ja esitysten

arvioidaan houkuttelevan yhteensä 200 000 kävijää vuodessa ja muihin tapahtumiin, kuten kokoustapahtumiin ja messuihin on arvioitu kävijämääräksi 97 500 kävijää vuodessa. (Deloitte 2017, 36.) Mielipiteissä ei kuitenkaan uskota katsomoiden täyttyvän.

”Tämä on temppu, kuinka 6 tuuman pötkö ängetään 3 tuuman putkeen. Tamperelaisten ostovoima loppuu alkuunsa, väestömäärä kovin kapea ja vähävaraista, liput tulevat olemaan hinnakkaita eikä siellä voi käydä kovin usein. Tämä näkyy jo nyt 2 liigan joukkueita, eikä yleisöä riitä täysiin näihin pieniinkään katsomoihin. Toisekseen yleisö tulee katsomaan voittajia, niitä eksyy harvoin tänne rieväkylään ja omakin joukkue rämpiä. (AL 15.5.2017)

Jonkinlaisen todellisen mittatikun saa kun Tampere-talo tuli, se otti laadukkaalla ohjelmistollaan osan teattereiden yleisöstä, musikaalit loppuivat teattereista. Tosi asia on, olkoon ohjelmisto kuinka laadukasta tahansa niin harvoin ostetaan kovinkaan montaa teatterilippua yhteen menoon. Syöäkin pitää ja maksaa muu ylläpito. Sama pätee jääkiekkoon. Luulen tällaisen ajattelutavan olevan pormestari Ikoselle ja valtuutettu Kummolalle vierasta kun kutsu vieraslippuja on käytössä enemmän kuin ehtii käyttää..” (AL 15.5.2017)

Deloitte (2017) arvion mukaan Areenan huippuvuosina uusien kävijöiden kulutus tuottaa Tampereelle 28,4 miljoonaa euroa arvonlisäystä vuodessa. Tämä vastaisi noin 611 työpaikkaa Tampereen alueella. Muina vuosina uusien kävijöiden kulutus tuottaa noin 23 miljoonaa euroa arvonlisäystä. Huippuvuosiksi lasketaan vuodet, jolloin järjestetään esimerkiksi globaaleja kansainväliset tapahtumia, kyseisiä tapahtumia järjestetään arviolta 1,5 kertaa 10:ssä vuodessa tai isoja urheilutapahtumia joita järjestetään 3 kertaa 10:ssä vuodessa. Arvio on laskettu sen mukaan, että Areenan huippuvuosina tapahtumilla olisi 567 500 uutta kävijää joista 46 prosenttia on paikallisia kävijöitä ja 54 prosenttia muualta Suomesta tai ulkomailta tulleita kävijöitä. Kommenteissa Areenan uskotaan enemmänkin olevan taloudellisesti kannattamaton sen hyötyyn nähden tai verorahojen uskontaan olevan kannattavampaa sijoittaa johonkin muuhun tarkoitukseen, kuin areenaan.

”Tämä toiminta ei kuulu lainkaan Tampereen kaupungin toimialaan. Yksityinen areena rakennettakoon niiden omilla rahoilla. Pelkkien Jääkiekon MM-kisojen takia hallia ei kannata rakentaa. Ilvekselle ja Tapparalle Areenalla pelaaminen tulee niin kalliiksi, että ne ovat entistä suuremmissa taloudellisissa vaikeuksissa. Ja ulkopuolisia isoja konsertteja tai tapahtumia on Areenalle turha odottaa. Helsingin Pasilassakin on Hartwall Areena lähes tyhjillään ja olisi jo konkurssissa, elleivät venäläiset olisi sitä hankkineet omistukseensa. Ja pitää muistaa myös se, että jos Areenalle saadaankin joitakin tilaisuuksia, niin ne ovat taas poissa Tampere -talosta ja Messu- ja Urheilukeskuksesta ja Tampereen kaupunki joutuu antamaan niille rahaa, jotta ne pysyvät pystyssä. Areena on siis Tampereen kaupungille äärettömän kallis investointi sen hyötyyn nähden.” (AL 11.05.2017)

”Sairaaloiden, koulujen ja vanhainkotien rakentamiseen Tampereen verorahat pitäisi laittaa eikä Kalen ja kumppaneiden kiekkoareenaunelmaan. Sanonpahan vaan. Tällainen suuruudenhullu hanke palvelee vain pientä osaa tamperelaisista. Hakamettä on meidän halli!”
(AL 11.5.2017)

Deloitte arvioi, että teknisesti ottaen paikallisten kävijöiden kulutus ei ole lisäkulutusta, koska se tapahtuisi paikallisesti myös ilman Areenan tapahtumia, mutta Areena tarjoaa kuitenkin lisämahdollisuuden, jolla voidaan houkutella kävijöitä muista kaupungeista. Ulkopuolelta tulevat kävijät ovat kannattavia, sillä Deloitte aiempien tutkimusten mukaan he kuluttavat 3 - 4.74 kertaa enemmän rahaa kuin paikallinen kuluttaja. (Deloitte 2017, 37.) Tästäkin syystä olisi kannattavaa, jos Areenan tapahtumat ja eri toiminnot olisivat houkuttelevia myös ulkopaikkakuntalaisille niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

6.1.4 Nimby

Nimby-kehys koostuu mielipiteistä, joissa kommentoitiin hanketta kaupungin asukkaiden näkökulmasta, joten siksi olen nimennyt tämän Nimby-kehukseksi. Kommentit koskivat laajasti hankkeen vaikutuksia asukkaisiin ja keskustelun aiheina olivat hankkeen sijainti, liikenne, liikkuminen ja alueen asukkaat sekä alueella työssäkäyvät. Hankkeen rakennusvaiheen meluhaitat puhuttavat kehyksessä.

”Than kamala oli asua tuossa jo uuden kauppakeskuksen rakentamisen aikaan. Mietin jo silloin, että muutto on edessä, kun areenan rakennus alkaa. Onneksi muutin jo aiemmin. Ilmaiseksi voisin asua, mutta en muuten.” (AL 13.9.2017)

”Kyllä nyt harmittaa aidosti varsinkin keskustassa asuvien lapsiperheiden takia. Omien lasten kanssa häiritsee jo pelkkä viikonloppujuhlien basson jytke tänne lähes 7 km päähänkin. En halua edes arvailla miltä jatkuva paalutus keskellä yötä kuulostaa alle kilometrin päästä.” (AL 13.9)

Lasse Peltonen (2008, 190) on tutkinut nimby-kehysten oletuksia artikkelissaan *Nimby maankäytön konfliktien kehystenä*. Peltonen oletus siitä, että ”Nimby-kehysten läpi asukkaiden ”oikeus omaan” ei ole lähiympäristön viihtyisyyden puolustamista, vaan rakentamisen vastustamista” sopii hyväksi oletukseksi myös käyttämäni nimby-kehys.

”Ratikan ostoskeskusta aletaan saamaan valmiiksi, niin naapurissa alkaa hallitalkoot. Mahtaako keskustaan ennen eläkeikää päästä ollenkaan käppäilemään ilman rakennusmelua?”
(AL 13.9.2017)

Kehyksessä tulee vahvasti esille huoli liikennejärjestelyistä hankkeen rakentamisen aikana. Myös muut Tampereen keskustan julkiset hankkeet kuormittavat liikennettä ja aiheuttavat huolta.

”Kyllä Tampereella ollaan pöllöjä. Kohta alkaa ratikan rakentaminen ja Hämeenkadun seutu on kiinni. Samaan aikaan aletaan (ehkä) rakentaa Areenaa ja Kalevantie on tukossa. Enää ei ole läpikulkuväylänä kuin Satakunnankatu ja sekin tukkiutuu kohta, kun ratikan asematunnelin työmaa saadaan käyntiin. Tämän kaupungin touhuissa ei ole mitään järkeä.” (AL 20.2.2017)

”Ennustan, että tämä hanke tulee törmäämään aika moneen ongelmaan ennen kuin siitä tulee viimein valmista muutama vuosi myöhässä. Ikävää, että Tampere on jatkuvasti remontissa ja liikkuminen hankalaa. Toisaalta tätä areenaa kannatan, mutta tunnelin ja ratikan olisi voinut jättää tekemättä. Olisi riittänyt, että bussit oltaisiin ajettu maan alta keskustassa. Tunneli taas olisi tullut tarpeettomaksi ohjaamalla Tampereen ohittava liikenne keskustan ohi nykyistä kauempaa vaikkapa siltoja hyödyntäen.” (AL 2.10.2017)

6.1.5 Työllisyys

Hankkeen myötä luvatut uudet työpaikat ovat herättäneet myös keskustelua. Hankkeen on luvattu tuovan Tampereelle lisää työpaikkoja niin hankkeen rakentamisen kuin toimintavaiheen ajanakin. Edellisten laskelmien mukaan valmiin hankkeen luvattiin työllistävän 2363 työntekijää mutta uuden laskelman mukaan valmiin kannen potentiaalinen työllistamisvaikutus Tampereen alueella on noin 1536 työpaikkaa. Deloitten (2017) arvion mukaan kannelle sijoitettavat asunnot lisäävät osaltaan alueen elinvoimaisuutta. Hankkeen asuinrakennukset edesauttavat Tamperetta houkuttelemaan korkean tuottavuuden työntekijöitä ja siten työpaikkoja. Rakentamisen aikana eli vuosina 2017 – 2025 Tampereen Kansi ja Areena -hanke luo Tampereelle potentiaalisia työpaikkoja 4 790 kappaletta ja koko Suomeen noin 8 490 potentiaalista työpaikkaa. Arviot työpaikoista ovat investoinnin mahdollistamia potentiaalisia arvoja.

Kehyksessä puhutaan valtaosin kritisoivaan sävyyn työllistämisarvioista tai sen tuloksiin suhtaudutaan kriittisesti. Näissä kommentteissa arvostellaan laskelmia, jotka ovatkin nyt muuttuneet tai jotka kirjoittajan mielestä eivät tule pitämään paikkaansa.

”Potentiaalinen työllistämisaikutus Tampereen alueella on noin 1536 työpaikkaa kun edellisessä laskelmassa oli 2363. Laskua on siis 35 %. Työllistämisaikutus tulee vielä tuostakin laskemaan paljon! Eipä hyvältä näytä!” (AL 30.10.2017)

”...Tuonnehan on tulossa tilat 3500 liikekilalle joka sitten tulkittiin 3500 työpaikaksi. Todellisuudessaan kyse oli konsulttitalman laskelmista ja totuus ehkä 180 työpaikkaa. Edes Tamperelaiset eivät niele valheita yhtään enempiä.” (AL 20.2.2017)

Kehyksessä oltiin tyytymättömiä myös päätöksentekoon Tampereella ja sitä sivuutettiin puhuttaessa työllisyyden arvioista.

”Aamulehti kirjoitti taannoin oikein pääkirjoituksessaan valeuutisista ja valehtelusta. Miten tällainen suoranainen valehtelu Tampereen kaupungin päättäjiltä voi olla mahdollista. Miten voidaan muutamassa kuukaudessa tulla näin erilaisiin päätelmiin Kansia ja Areena -hankkeen työllistämismääristä? Kyllä tässä olisi poliittisen itsetutkinnan paikka. Harmi vaan ettei Tampereella ole tällä hetkellä poliittista oppositiota ollenkaan!” (AL 30.10.2017)

Mielipiteissä kritisoidaan sitä, että vuoden 2025 jälkeisiä vaikutuksia tarkasteltaessa on otettava huomioon se, ovatko valmiin kannen osalta kaikki työllisyys- ja verovaikutukset lisäystä nykytilanteeseen, koska alueelle on voinut myös siirtyä toimintaa.

”Halliin tulee n.15 kokopäiväistä työpaikkaa, muualle satakunta ja kannelle tulevat työpaikat siirtyvät pääosin muualta kaupungista, joten uusia työpaikkoja tulee minimaalisesti.” (AL 11.5.2017)

Kehyksessä oli myös positiivisia suhtautumisia Kansia ja Areena -hankkeen työllistäviin vaikutuksiin sekä uusiin arvioihin, ja uusia arvioita jopa puolusteltiin.

”Noi aiemmat työllistämisen laskelmat perustuivat epärealistiseen toimistotilojen kysyntään, joihin yksityinen sijoittaja lähtenyt rahojaan pistämään. Nykyinen ratkaisu paljon parempi, koska perustuu paremmin markkinoiden kysyntään toimitilojen ja asuntojen osalta.” (AL 30.10.2017)

”Odotettua että vaikutukset päivitetään realistiselle tasolle hankkeen varmennettua.” (AL 30.10.2017)

Valtaosa tämän kehyksen työllisyysarvioita koskevista kommentteista oli kuitenkin negatiivisia tai kriittisiä. Kriittisyys ei kuitenkaan suoranaisesti kohdistunut itse Kansia ja Areena -hankkeeseen, vaan pikemminkin kaikkiin suuriin hankkeisiin.

”Pitää saada kuntalaisten hyväksyntä kaikenmaailman hankkeille. Siksi aina alkuun nuo ilmaan heitettyt vakuuttavat luvut. Kun niitä korjaillaan, siis vähennellään

työllistämisaikutuksiin, niissä ei näiden selittäjien mielestä ole mitään ongelmaa. Niinpä niin. Lisää työttömiä on se ongelma, mutta hälläväliä, kun grynderit käärivät rahoja kannustuslisineen ja työn jälki kiireessä tehtynä (mitä aikaisemmin valmis, sitä enemmän gryndereille rahaa) on mitä on. Eikö riitä yksi vesivuotoinen tunneli, johon hätiin haetaan milloin ketäkin, kun vuotaa? Miten on Finlaysonin kirkon laita?” (AL 30.10.2017)

6.2 Argumentit

Uutisten kommentoinnissa löytyi useita tapoja argumentoida hankkeen vastustusta eri näkökulmista. Myös sen puolesta argumentoitiin. Kommenteista olen etsinyt väitteet ja niiden perustelut kehysten mukaisesti. Väitteet eli perustelujen kohteet on esitetty kappaleen alussa ja väitteiksi olen nostanut vain kommenteissa toistuvat pääväitteet.

6.2.1 Talous-kehityksen argumentit

Talouden kehityksessä argumentoidaan hankkeen hinnasta ja kannattamattomuudesta. Suurin osa argumentoi hankkeen kannattamattomuuden puolesta, mutta muutamia kommentteja oli myös sen puolesta, että hanke on taloudellisesti kannattava.

Kehityksessä esiintyi kahta pääväitettä:

Kansi ja Areena -hanke on taloudellisesti kannattamaton kaupungille ja sen asukkaille

Kansi ja Areena -hankkeesta on taloudellista hyötyä kaupungille ja sen asukkaille

Perusteluina väitteelle, että kansi ei ole taloudellisesti kannattava, nostetaan esille hankkeen kallis hintalappu, minkä lisäksi sen uskotaan vielä nousevan. Hanketta perustellaan kannattamattomaksi myös siinä mielessä, että Tampereella on muitakin suuria hankkeita, jotka ovat vielä kesken. Toisten mielestä taas Kansi ja Areena -hankkeeseen laitettut rahat olisi järkevämpää sijoittaa johonkin muuhun.

”On järkyttävää katsella lähes joka päivä tulevia uutisia Tampereen päättäjiltä. Olen onnellinen siitä, että omat verorahani kuuluvat Kangasalle. En ymmärrä miten Tampereella kuvitellaan verorahojen riittävän tähän kaikkeen, vaikka terveydenhuolto, lasten pahoinvointi homekouluissa ja vanhustenhoito Koukkuniemessä kaipaavat apua. Teidän suunnitelmanne

ovat suureellisia ja järjettömiä. Ratikan takia keskusta tulee olemaan jo valmiiksi tukossa ja tämä kansiprojekti tuhoaisi loputkin liikkumisesta. Tampereen kaupunki kuluttaa koko ajan lisää rahaa katuverkon aukomiseen ja me kaikki ympäristökunnissa olemme jo oppineet välttelemään Tampereen keskustassa asioimista...” (AL 15.5.2017)

Kommenteissa tulee esille huoli siitä, mistä rahat hankkeeseen otetaan. Monen kriittisesti suhtautuvan mielestä myöskään kaupunki ei ole sopiva rahoittaja tällaiselle hankkeelle, ja hankkeen ajatellaan olevan liian kallis kaupungin sijoitukseksi. Kommenteissa saatettiin suhtautua positiivisesti hankkeeseen, mutta huoli Tampereen kaupungin taloudesta nousee esille.

”On hienoa, että yritetään eteenpäin! Eikös kaupunki ollut Tesoman hallihankkeessa vähemmistöomistajana, lainaajana ja hankkeen mahdollistajana? Miten varmistetaan ettei kunnalle jää mustapekka käteen? Kaupunki on kuitenkin suurin yksittäinen osakkeenomistaja.” (AL 11.5.2017)

Osa kirjoituksista on positiivisia, mutta suurin osa kritisoivia. Tässä kehyksessä ei juurikaan ollut neutraaleja kommentteja, ja mielipiteet taloudesta ja hankkeen kannattavuudesta olivat monella hyvinkin vahvoja. Retoriikka oli monessa kommentissa hyvin suoraa ja joissain kommenteissa jopa liioittelevaa. Nämä kommentit saivat myös vasta-argumentteja.

”Tämä hanke muistuttaa muita suuria investointeja siinä, että sitä vastustavilla ei vaikuta olevan edes alkeellisia tietoja kyseisestä hankkeesta. Sen sijaan on mitä eriskummallisempia luuloja ja harhakäsityksiä, joiden perusteella sitten hanketta vastustetaan. Jos kerran asia kiinnostaa, niin siitä kannattaa ottaa selvää, ja ihan oikeaa tietoa on helposti saatavilla. Mikä on tarve, joka ajaa osan ihmisistä kauhistelemaan kehitystä ja keksimään siitä kaikenlaisia maailmanlopun ennusteita?” (AL 15.5.2017)

Hankkeen kannattavuuden puolesta kommentoivat nostivat esille hankkeen taloudellisen vaikutuksen argumentteja. Hankkeen taloudellisia hyötyjä perusteltiin sillä, että hanke tulee työllistämään monia ja argumenteissa korostettiin pitkän aikavälin tuomia taloudellisia hyötyjä.

”Hienoa. Vihdoinkin lydään kuakat maahan ja aletaan rakentamaan. Erittäin hieno keskustan kehittämishanke, jossa tehdään tärkeää infraa ja pysyviä työpaikkoja. Rahoitusmielessäkin hanke on erinomainen: kaupunki saa varsin maltillisella investoinnilla yli 400 miljoonaa yksityistä investointirahaa kaupunkiin, joka näkyy mm. työllisyydessä koko rakentamisen ajan.” (AL 2.10.2017)

”Hankkeen arvo on kasvanut, rakentamisen aikaiset vaikutukset kasvoivat, tapahtumien vaikutukset kasvoivat. Toimitilatyöpaikkojen osuus on ainoa, joka väheni. Voisiko joku marmattajista ystävällisesti selittää, miksi tämä on huono asia?” (AL 30.10.2017)

Suurin osa argumenteista keskittyi perustelemaan sitä, miksi hanke ei ole talouden puolesta kannattavaa Tampereen kaupungille ja hanketta ei nähty tulevaisuuden investointina, vaan pikemminkin liian suurena taloudellisena riskinä, joka saattaa koitua odotettua kalliimmaksi. Kannattamattomuuden puolesta argumentoitiin ja perusteluja haettiin myös muista aiemmista hankkeista jotka ovat vieneet paljon rahaa. Kansi ja Areena -hanketta vertailtiin aiempiin suurhankkeisiin ja esitettiin perusteluja sen pohjalta, kuinka paljon ne ovat ”syöneet” rahaa.

6.2.2 Kaupungin imago-kehityksen argumentit

Imagon kehityksessä käydään keskustelua Kansi ja Areena -hankkeen sopivuudesta Tampereen kaupunkikuvaan. Rakennusten torniosuuksilla ja Areenalla on huomattava vaikutus kaupunkikuvaan ja samalla myös Tampereen imagoon. Osan kirjoittajien mielestä hankkeen suunnitelmat ovat positiivien asia kaupungin tulevaisuudelle, imagolle ja kehitykselle, mutta joukosta löytyy myös hankkeen suunnitelmien vastustajia.

Kehyksessä esiintyy kahta pääväitettä:

Kansi ja Areena -hankkeella on positiivinen vaikutus Tampereen imagoon, kehitykseen sekä kaupunkikuvaan.

Kansi ja Areena -hanke ei sovi Tampereen imagoon.

Perustelut hanketta puolustavalle väitteelle ovat argumentit hankkeen vaikutuksista tulevaisuuteen, vetovoimaisuuteen ja kaupungin talouteen. Kansi ja Areena -hankkeen uskotaan nostavan kaupungin vetovoimaisuutta ja sitä myöten vaikuttavan positiivisesti kaupunkikehitykseen ja tulevaisuuteen. Kehityksen nähdään olevan positiivista ja sillä nähdään olevan positiivisia vaikutuksia myös talouteen. Hankkeen uskotaan tuovan lisätuloja kaupungille ja hankkeen visioiden nähdään sopivan hyvin Tampereen imagoon ja kaupunkikuvaan.

”Kyllä näyttää hyvältä. Tampereesta tulossa viimeinkin pikkuhiljaa arvoisensa näköinen kaupunki. Hienoa ja kiitos rohkeudesta!” (AL 20.2.2017)

”...Hienoa että kaupunki kehittyy, varmasti tuo tämäkin lisätuloja ja mainosta kaupungille.” (AL 20.2.2017)

”Areenasta ja torneista tulee Tampereen uusi maamerkki ja upean arkkitehtuurin ja uuden tarjonnan (areena, kasino, hotelli jne.) vuoksi matkailuvetonaula, joka luo mm. paljon uusia työpaikkoja.” (AL 20.2.2017)

Kansi ja Areena -hankkeen kriitikot perustelevat hankkeen olevan Tampereen imagon vastaista. Argumentointi perustuu siihen, että Daniel Libeskindin suunnittelemat tornit eivät kriitikoiden mielestä sovi Tampereen kaupunkikuvaan.

”Nyt kun tätä Libeskindin visiota on katsellut muutamankin vuoden ajan erilaisista havainnekuvista, täytyy sanoa, että se on muuttunut todella vastenmielisen näköiseksi. Olisiko riittänyt suorat korkeat tornit ilman näitä vääntelyjä, jotka sopivat muuhun kaupunkikuvaan kuin hajuvesi lihapullaan. Vielä olisi aikaa jättää kaamea virhe tekemättä ja maltillistaa visuaalista ilmettä...” (AL 20.2.2017)

”Ikosen ja kumppaneiden tuhotoimet Tampereen kaupunkikuvan pilaamiseksi jatkuvat. Nuo tornit ovat niin käsittämättömän vanhanaikaisen näköisiä, kuin jostain ysärin sci-fi-leffasta. Eivät sovi kaupunkiin ollenkaan!” (AL 20.2.2017)

Tässä kehyksessä argumentointi oli valtaosin positiivista ja hanketta puolustavaa argumentointia. Osa kommenteista oli jopa sitä mieltä, että tornien pitäisi olla korkeampia ja näyttävämpinä ne toisivat enemmän turisteja ja sitä myötä hanke olisi myös taloudellisesti tuottavampi.

Kansainvälisyys näyttäytyy positiivisena ja kansainvälisen arkkitehdin nähdään tuovan lisäarvoa hankkeelle. Hanketta vastustavat taas keskittyivät argumentoimaan hankkeen arkkitehtuurin sopimattomuutta Tampereen kaupunkikuvaan.

6.2.3 Areena-kehyksen argumentit

Areena-kehyksessä argumentoidaan vahvasti sen puolesta, ettei Tampere tarvitse uutta jäähallia, saati Areenaa. Argumentoinnissa nostetaan esille hallin kustannukset sekä yleisömäärät. Mielenpiteiden mukaan Tampereen ei koeta tarvitsevan uutta hallia, koska täällä on ennestään hyviä halleja, jotka täyttävät tamperelaisten urheilujoukkueiden ja katsojien tarpeet, ja uuden hallin ei uskotaan ylittävän näitä tarpeita.

Pääväitteenä kehykselle on, että:

Tampere ei tarvitse uutta areenaa.

Väitteen perustelemissa käytetään monenlaisia tapoja vastustaa uuden Areenan rakentamista. Perusteina vastustamiselle käytetään taloudellisia syitä, sijaintia ja katsojamääriä. Joissain kommenteissa myös argumentoidaan jääkiekon kannattamattomuuden puolesta. Taloudelliset syyt ovat monelle painavin peruste Areenan rakentamiselle. Areenana pelätään osoittautuvan kannattamattomaksi ja kustannusten kaatuva Tampereen kaupungin niskaan, ja sitä myötä veronmaksajien huoleksi. Taloudellisia syitä mietitään myös käytännön tasolla, ja uuden Areenan rakentamisen myötä lippujen hintojen pelätään nousevan niin korkeaksi, ettei katsojilla ole varaa ostaa lippuja. Myös kävijämäärät epäilyttävät monia, eikä ennusteiden uskota toteutuvan.

”Eikä varmaan saada katsojia kuin puolilleen arvioidusta kun homma saadaan käyntiin. Joten sekin arvio menee sitten pieleen.” (AL 30.10.2017)

Areenan sijaintia myös kritisoidaan, sillä Areenan yhteyteen ei saada harjoitushallia ja ihmisten parkkeeraaminen ilman parkkihallia saattaa jo itsessään rajoittaa kävijöitä. Näiden syiden vuoksi uusi Areena nähdään käyttökelvottomana sen alkuperäiseen tarkoitukseen. Tällä hetkellä käytössä olevan Hakametsän jäähallin toivottaisiin pysyvän myös jatkossa pelikäytössä.

Jääkiekko oli vahvasti läsnä tämän kehyksen argumenteissa. Väitteen perusteluina oli myös argumentteja jääkiekon kannattamattomuudesta ja siitä kuinka jääkiekolla pyritäisiin nostattamaan kaupungin kilpailukykyä kansainvälisesti, vaikka jääkiekolla sitä ei pystytä saamaan.

”Tampereella on niin tärkeää, että jääkiekkjoukkueet saavat suuria yleisöjä, joten kun pelin kiinnostavuus ei riitä lisäämään yleisömääriä, päätettiin rakentaa uusi halli, jotta ihmiset kiinnostuisivat. Yritetään siis tekohengittää jääkiekkoa. Mistä moinen pakkomielle jääkiekkoon, huolimatta siitä, että se ei tee Tamperetta tunnetuksi muualla Euroopassa, eikä Tampere saa sen avulla minkäänlaista nostetta. Miten tässä maassa ja kaupungissa voidaan olla näin pihalla siitä, että jääkiekko ei ole se juttu Euroopassa, sillä jonkinlainen pyrkimys tähän on siihen, että jääkiekolla pyritään johonkin asemaan, jopa eurooppalaisessa kaupunkien välisessä kilpailussa.” (AL 20.2.2017)

”Tampereella on aina riittänyt rahaa jäähallien rakentamiseen, kaikkien muiden lajien kustannuksella. On se ihmeellinen pakkomielle tämä jääkiekko, joka saa aina haluamansa, vaikka laji ei ole lähimainkaan harrastetuin.” (AL 15.5.2017)

Areena-kehyksessä suurin osa mielipiteistä oli negatiivisia tai kritisoivia ja lähes kaikissa oli areenan vastaisia argumentteja. Osasta argumentteja tulee esille selvästi huoli lippujen hinnan noususta ja siitä, ettei pian katsojilla ole varaa käydä katsomassa kotijoukkueensa pelejä. Argumentointi on selkeää ja osassa hyvinkin suoraa.

6.2.4 Nimby-kehyksen argumentit

Nimby-kehyksen teksteissä esiintyy selkeästi seuraava pääväite:

Hankkeesta aiheutuu haittaa alueen asukkaille ja siellä asioiville.

Väitteen perusteluina mainitaan hankkeen aiheuttamat ongelmat liikenteeseen ja meluhaitat. Perusteluina kuullaan myös muiden keskustassa käynnissä olevien hankkeiden aiheuttamat haitat liikenteelle ja Kansi ja Areena -hankkeen pelätään lisäävän niitä. Hankkeen haittoja perustellaan myös melulla, joka rakentamisesta aiheutuu. Melusta on haittaa niin alueen asukkaille, alueella työskenteleville kuin keskustan alueella vierailevillekin.

Kehyksessä huomaa kritiikin olevan voimakkaampaa, jos kommentoijalla on jonkinlainen yhteys hankkeen sijaintiin, mutta alueen ulkopuolisetkin ihmiset ovat huolissaan hankkeen aiheuttamista haitoista alueen asukkaille.

”Hieno siitä tulee. Täytyy tulla katsomaan, kun se on valmis. Mutta vähintään 100 metriä pidän marginaalia rakennusaikana. Säälistää ne, jotka joutuvat liikkumaan ja asumaan tuolla työmaan tuntumassa.” (AL 16.9.2017)

”Kivat niille jotka asuvat naapurissa. Yllättävän paljon onkin nyt kämppiä vapaana noilta kulmilta.” (AL 13.9.2017)

Kehyksessä mielipiteet itse hankkeesta näyttäytyivät pääosin positiivisina, mutta hankkeen rakentamisvaihe negatiivisena. Rakentamisen vastaisuutta perusteltiin alueen asukkaille aiheutuvista haitoista sekä liikennehaitoista. Osassa puheita oli jopa tunteisiin vetoavaa retoriikkaa puhuttaessa lapsiperheistä ja asukkaiden kärsimyksistä. Osassa tekstejä tyyli kritisoimiselle oli humoristinen.

”Ympäristöpääallikkö on hyväksynyt melun ja sadat kärsivät?? Paalutus erityisesti yöaikaan, onneksi olkoon lähistön asukkaat.” (AL 13.9.2017)

”Jos muuttaa kaupunkiin, pitää vaan hyväksyä se että arkisin voi nukkua kello 06-07. Kyllä sen pitäisi riittää cityihmiselle.” (AL 13.9.2017)

”Ei. Ole. Todellista. Tähän kun yhdistetään Tampereen virkamiesten kyky ja tapa suunnitella tietyt, niin esim Tulli Business Parkin alueesta tulee vielä enemmän täys sumppu kuin se nykyisellään jo on. Ilmeisesti pitää neuvotella etätö-optiot valmiiksi ja pysyä poissa keskustasta. Saisikohan Lielahdesta hyvää toimistotilaa halvalla..” (AL 16.9.2017)

Hanketta pidettiin myös järjettömänä sen sijaintiin nähden, koska alue nähtiin liian pienenä verrattuna hankkeeseen. Yhdessä kirjoituksessa puolustettiin hankkeen rakentamista sillä, ettei siinä ympärillä asu juurikaan ketään, ja että on hyvä saada hanke käyntiin, jotta rautatien halkaisema kaupunki saadaan yhtenäisemmäksi. Tämä oli kuitenkin yksittäinen kommentti ja valtaosa argumenteista suhtautui negatiivisesti tai kriittisesti rakentamiseen.

6.2.5 Työllisyys-kehityksen argumentit

Työllisyys-kehityksessä argumentointi kohdistuu arvioihin hankkeen työllistävästä vaikutuksesta. Pettymys aiemman arvion pienemmästä työllistämisaikutuksesta tuli ilmi monessa kommentissa. Eniten argumentoidaan sen puolesta, että uudetkaan arviot työpaikoista eivät tule täyttymään, ja että todellisuudessa luku tulee olemaan pienempi kuin mitä arviot väittävät.

Työllisyys-kehityksessä esiintyy seuraava pääväite:

Todellisuudessa työllistyminen tulee olemaan vielä pienempi kuin nykyisissä arvioissa

Mielipiteissä tulee ilmi epäluottamus ja myös päätöksenteon uskottavuus näyttäytyy negatiivisena. Perustelut väitteille pohjautuvat epäluottamukseen arvioita, päättäjiä ja hanketta kohtaan. Aiemmin hankkeen on arvioitu työllistävän enemmän ja nyt arviot ovatkin pienemmät. Kommentteissa vanhoja arvioita rinnastettiin jopa valehteluun, ja uusiin arvioihin suhtauduttiin epäilevästi. Uusiin työllistämisarvioihin ei uskalleta luottaa, koska pelätään, että taas seuraavan arvion myötä ne tulevat laskemaan, tai että kyse on suoranaisestä huijauksesta. Arvioita pidettiin myös epäilyttävinä, koska tarkempia arvioita siitä, mihin työpaikat syntyvät ja mille aloille, ei ole annettu.

Myös tunteisiin vetoavaa retoriikkaa oli monessa tekstissä havaittavissa. Parissa mielipiteessä on vedottu yhteenkuuluvuuden tunteeseen puhuttaessa tamperelaisista sävyyn: ”..Vai taasko meitä tamperelaisia huijataan ja luvataan vaikka mitä.” ja ”..Edes tamperelaiset eivät niele valheita yhtään enempää.” Kohteen suhteen tekstien tyyli on hyvinkin suora, monesti jopa ironinen tai liioitteleva.

”Jos samalla suljetaan Hakametsän hallit, kaikki työpaikat katoavat sieltä. Mutta mitäpä Tampereella työpaikoilla tekisi, herrat ovat jo töissä.” (AL 30.10.2017)

”Näyttää hyvältä virolaisten ja puolalaisten raksamiesten kannalta” (AL 30.10.2017)

Kehyksessä valtaosa kommentteista on negatiivisia tai kritisoivia mutta kritiikki ei niinkään kohdistu itse hankkeeseen tai sen työllistävään vaikutukseen, vaan lähinnä työllisyysarvioihin, joita on jo

kertaalleen laskettu. Pettymys paistaa monen mielipiteen taustalla, ja kirjoittajat argumentoivat omien arvioiden puolesta, joiden he uskovat ennemmin pitävän paikkansa kuin kaupungin tilaama ja maksama arvio.

7. JOHTOPÄÄTÖKSET

Eniten kommentteja Kansi ja Areena -hankkeesta keränneet uutiset liittyivät talouteen, työllisyyteen, hankkeen rakentamiseen ja sen toteutumiseen. Kehysanalyysin avulla Tampereen Kansi ja Areena -hankkeesta hahmottuu sitä koskevissa mielipiteissä viisi eri tulkintakehystä: talous, kaupungin imago, areena, nimby ja työllisyys. Kansi ja Areena -hanke näyttäytyy hieman erilaisena eri kehyksissä; kolmessa kehyksessä hankkeen tuomiin vaikutuksiin suhtauduttiin negatiivisesti, yhdessä positiivisesti ja viimeisessä kehyksessä itse hanke ja sen tuomat vaikutukset nähdään positiivisena mutta kritiikki kohdistui työllistämisarvioihin.

Kansi ja Areena -hankkeen odotetaan toteutuessaan muodostavan Tampereen keskustaan kokonaan uuden kaupunginosan. Hankeen odotetaan tuottavan kaupungille suurempaa taloudellista etua kuin hankkeen alkuvaiheen ja sen aikaiset kustannukset ovat. Tampereen kaupungin mukaan hankkeella on merkittävä vaikutus seudun taloudelliseen kehitykseen, mutta monissa mielipiteissä nousi esiin huoli hankkeen kannattomuudesta talouden osalta.

Tampereen kaupungin talous ja hankkeen korkeat kustannukset huolettavat ihmisiä hankkeessa. Eniten mielipiteitä kerääntyi talous aiheen ympärille ja monille hanke näyttäytyy negatiivisena talouden kannalta katsottuna. Kehyksistä talouden-kehys näyttäytyy negatiivisimpana, ja mielipiteiden pohjalta ihmisten on vaikeaa nähdä hankkeen kannattavuutta taloudellisesti. Muissa kehyksissä hankkeen kannattavuutta jopa perusteltiin taloudellisista syistä, esimerkiksi imago-kehyksessä Kansi ja Areena -hankkeella nähdään olevan kaupungin imagon myötä positiivisia vaikutuksia kaupungin talouteen. Kuitenkin suurin osa mielipiteistä suhtautui negatiivisesti tai kriittisesti hankkeen taloudellisiin vaikutuksiin.

Kaupungin imago-kehyksessä on havaittavissa kaupunki-imagon ristiriitaisuuksia. Muutos tulee näkymään Tampereen katukuvassa ja kaupungin imagossa, jota luodaan ja käytetään poliittisesti. Kansalaisten mielikuvat eivät välttämättä vastaa kaupungista tuotettuja mielikuvia Tampereen imagosta, jolloin kaupunki-imagot voivat ajautua konfliktiin. Kaupungin imago-kehyksessä oli eriäviä mielipiteitä Tampereen imagosta ja Daniel Libeskindin suunnitelmien sopivuudesta

Tampereen kaupunkikuvaan mutta konfliktista ei voida puhua. Osassa mielipiteitä suhtaudutaan hyvin kriittisesti hankkeen korkeaan rakentamiseen ja sen sopivuuteen Tampereen kaupunkikuvaan, mutta suurimmaksi osaksi hankkeen suunnitelmien katsottiin sopivan Tampereen kaupunkikuvaan sekä Tampereen kaupungin imagoon.

Jääkiekko on vahvasti läsnä Areena-kehyksen mielipiteissä. Mielipiteissä tulee selvästi ilmi, ettei Tampere tarvitse uutta hallia. Hakametsän jäähalli nähdään tärkeänä ja uusi halli kannattamattomana. Monessa mielipiteessä nousee esille myös huoli lippujen hinnan noususta uuden hallin myötä.

Hankkeella tulee olemaan merkittäviä vaikutuksia elinympäristöön ja varsinkin sen rakennusvaiheen nähdään vaikeuttavan päivittäistä liikkumista alueella. Nimby-kehyksessä rakennusvaiheen tuomat haitat alueen asukkaille ja keskustassa liikkuville nähdään vahvasti negatiivisina. Koska kyseessä on suuri julkinen hanke, sen negatiivisten vaikutusten nähdään ulottuvan pitkälle, sillä jo rakentaminen kestää monta vuotta. Molemmissa kehyksissä suhtautuminen hankkeen tuomiin haittoihin nähtiin pääosin negatiivisina, eikä hanketta nähty kannattavana.

Yleinen mielipide työpaikkojen lisääntymiseen on positiivista, mutta työllistämisaikutuksen pelättiin olevan vielä pienempi, kuin mitä uudessa arvioissa lupailaan. Hankkeeseen suhtauduttiin positiivisesti, kun huomioitiin Tampereen korkea työttömyysaste ja Kansi ja Areena -hankkeen työllistävä vaikutus Tampereen alueelle. Kritiikki kohdistui ennemminkin arvioihin, jotka ovat aiemmasta ennusteesta laskeneet työpaikkojen osalta. Mielipiteissä tuli esille huoli siitä, että arviot hankkeen työllistävästä vaikutuksesta tulevat laskemaan vielä uusista arvioista, tai että työpaikat vain siirtyvät, eikä näin ollen hanke tuota juurikaan uusia työpaikkoja. Rakennusvaiheen työllistävä vaikutus huomioitiin mutta pysyviä työpaikkoja ei hankkeen uskota tuovan, ainakaan sitä määrää Deloitte (2017) arvioissa luvataan.

Tampereen kaupungin kaupunkistrategian yhtenä tavoitteena on luoda Tampereelle kansainvälistä imagoa. Tampereen kaupungin kansainvälisen toiminnan tavoitteena on kansainvälisten yhteyksien kehittäminen ja myönteisen kansainvälisen imagon vahvistaminen. Tampereen Kansi ja Areena -hankkeen uskotaan tuovan kaupungille kansainvälistä näkyvyyttä ja hanke on saanut jo nyt sitä kansainvälisen arkkitehdin sekä jääkiekon MM-turnauksen kisaisännöiden myötä. Kansainväliseen erottautumiseen pyritään Areenan ja tornien arkkitehtuurin muodoilla sekä kannen ja monitoimiareenan monipuolisilla käyttötarkoituksilla, muun muassa konsertit, pelit ja tapahtumat lisäävät kansainvälistä kiinnostusta ja samalla vaikuttavat kaupungin imagoon, ja näin ollen myös turismiin. Tampereen Kansi ja Areena -hankkeen odotetaan houkuttelevan myös matkailijoita niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Yritysten näkökulmasta kansainvälisyydellä ennen kaikkea

lisätään mahdollisuuksia uusien kontaktien luontiin ja näin ollen taloudelliseen hyötyyn. (Tampereen kaupunki 2013.)

Turismin lisääminen kuuluu myös asioihin, joita kansainvälisyydellä tavoitellaan. Areenassa järjestettävät urheilu- ja kulttuuritapahtumat sekä hotelli- ja ravintolatoiminnan todennäköinen vilkastuminen vaikuttavat imagoon muun muassa matkailun kautta pitemmällä aikavälillä. Matkailun merkitys taloudelle on kiistaton ja osassa mielipiteitä se huomiodaan, mutta kustannusten arvioidaan kuitenkin olevan liian isot siitä saatavaan hyötyyn. Kaupungin näkökulmasta kansainvälisyys on tavoiteltavaa, sillä se ylläpitää kaupungin kilpailukykyä ja vetovoimaa. Kansainvälisyyden ei nähty olevan negatiivista, mutta epäilyjä heräsi sen suhteen, kuinka Areena ja hanke tulevat kiinnostamaan ihmisiä kansainvälisesti ja tapahtumien vetovoimaan suhtauduttiin epäilevästi. Toisaalta hankkeen uskotaan nostavan kaupungin vetovoimaisuutta, mutta Areenan arvioidaan olevan liian iso Tampereen kapasiteettiin.

Aiempien hankkeiden vastoinikäymiset heijastuvat myös Kansi ja Areena -hankkeeseen kohdistuviin mielipiteisiin. Mielipiteissä verrataan Kansi ja Areena -hanketta muihin suuriin hankkeisiin ja esille nostetaan hankkeita, joiden kanssa on ollut ongelmia tai jotka ovat olleet taloudellisesti kannattamattomia. Myös hankkeiden samanaikainen rakentaminen aiheuttaa monelle huolta liikennejärjestelyiden suhteen.

Vaikka valmistuessaan Kannen ja Areenan kaava-alueen tarkoituksena on parantaa kulkuyhteyksiä ja mahdollistaa uusia palveluita, ihmiset ovat huolissaan lähitulevaisuudesta ja siitä, mitä tapahtuu rakentamisen aikana. Hankkeen rakentamisvaiheen yhdessä ratikan kanssa pelätään aiheuttavan niin suuria haittoja, ettei keskusta enää sovellu asioimiseen. Tampereen kaupungin kehittyminen saatetaan nähdä positiivisena, mutta sen aiheuttamat haitat rakennusaikana negatiivisena.

Alueen asukkaista ollaan liikennejärjestelyiden lisäksi huolissaan, ja kaupunkilaiselle hanke itsessään sekä keskustan kehittyminen voivat olla myös negatiivista tai viedä kaupungin kehitystä sekä imagoa negatiivisempaan suuntaan. Kuten taulukosta 1. huomataan (s.29), on suhtautuminen hankkeeseen enemmän negatiivista tai kritisoivaa kuin positiivista.

Mielipiteissä esitetään enemmän argumentteja siitä, ettei hanke tule kannattamaan, kuin sen vastustamista. Tämä toki on luonnollista, koska aineisto on vuodelta 2017, jolloin hankkeen toteutuminen oli jo varmaa. Jos aineisto olisi rajattu hankkeen alkuvuosille, olisi vastustavaa argumentointia esiintynyt luultavasti enemmän. Argumentointi aineistossa esiintyy hyvinkin selkeänä ja monessa kommentissa hyvinkin suorana, mielipiteet ovat luonteensa vuoksi osassa hyvin ytimekkäitä ja retoriikka on tyyliältään suoraa ja tunteisiin vetoavaa.

Kuten jo aiemmin mainitsin, niin olisi voinut myös olla mielekästä tarkastella mielipiteitä koskien keskustahanketta kokonaisuudessaan tai ainakin useampia osia kuin yhtä hanketta. Rajaamalla aineiston koskemaan vain yhtä hanketta, sain tutkimuksesta kuitenkin selkeämmän ja toteutettavamman itselleni. Tämä olisi kuitenkin hyvä jatkotutkimusidea, sillä keskustahankkeen eri osat ovat herättäneet paljon julkista keskustelua ja ne tulevat herättämään mielipiteitä varmasti myös tulevaisuudessa.

Olisi ollut myös mielenkiintoista tutkia mielipiteitä hankkeen alkuvaiheessa verraten loppuvaiheeseen, kuinka mielipiteet ja argumentoinnit ovat muuttuneet hankkeen edetessä. Erilaisia rajouksia käyttämällä olisin luultavasti saanut toisenlaisia kehyksiä, joiden kautta tarkastella hanketta, mutta näiden rajojien kautta sain selville, mistä hankkeessa keskusteltiin, kun sen toteutuminen oli jo varmaa ja miten hanketta kehystetään sitä koskevissa mielipidekirjoituksissa.

8. LÄHDELUETTELO

- Aaltonen, Jukka 2012. *Keskitehokas rakentaminen. Tutkielma tiiviin ja kaupunkimaisen asumisen mahdollisuuksista*. Diplomityö. Tampereen teknillinen yliopisto.
- Alasuutari, Pertti 1999. *Laadullinen tutkimus*. Tampere: Vastapaino.
- Alasuutari, Pertti 2011. *Laadullinen tutkimus 2.0*. Tampere: Vastapaino.
- Anttiroiko, Ari-Veikko 1992. *Kunta ja mielikuvat: Himangan kuntaa koskevat mielikuvat eri sidosryhmien keskuudessa ja kunnan mielikuvamarkkinoinnin lähtökohdat*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Arpo, Robert 2005. *Internetin keskustelukulttuurit*. Tutkimus internet-keskusteluryhmien viesteissä rakentuvista puhetavoista, tulkinnoista ja tulkinnan kehyksistä kommunikaatioyhteiskunnassa. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Bäcklund, Pia, Häkli, Jouni & Schulman, Harry 2002 a. *Osalliset ja osajat: Kansalaiset kaupungin suunnittelussa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Bäcklund, Pia, Häkli, Jouni & Schulman, Harry 2002 b. ”Osallisuuden jäljillä”. Teoksessa Bäcklund, Pia, Häkli, Jouni & Schulman, Harry. *Osalliset ja osajat: Kansalaiset kaupungin suunnittelussa*, 7–17. Helsinki: Gaudeamus.
- Bäcklund, Pia, Häkli, Jouni & Schulman, Harry 2017. ”Lukijalle: kansalaisosallistumisen muuttuva kenttä”. Teoksessa Bäcklund, Pia, Häkli, Jouni & Schulman, Harry (toim.). *Kansalaiset kaupunkia kehittämässä*, 5–14. Tampere: Juvenes Print.
- Deloitte 2017. Deloitte Consulting Oy. Kansi- ja areenahankkeen yhteiskuntataloudellinen vaikutusanalyysi. Loppuraportti. 27.10.2017. Tampereen kaupunki.
- Eemeren, Frans van, Grootendorst, Rob, & Snoeck Henkemans, Franscisca 2002. *Argumentation: Analysis, evaluation, presentation*. Mahwah (N.J.): Erlbaum.
- Entman, Robert M. 1993. *Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm*. Saatavissa < <https://www.unc.edu/~fbaum/teaching/articles/J-Communication-1993-Entman.pdf> >
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2005. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Goffman, Erving 1974. *Frame Analysis*. York: The Maple Press.
- Goffman, Erving 2012. *Vuorovaikutuksen sosiologia*. Suomentanut Kaisa Koskinen. Tampere: Vastapaino.
- Hart, Roderick P. 2005. *Modern rhetorical criticism*. Boston (Mass.): Pearson Allyn & Bacon.
- Heino, Anne 2017. ”Tampereen keskustan mullistavan Kannen ja Areenan rakentaminen voi alkaa tänä vuonna – Tällainen siitä tulee”. Yle 11.5.2017. Tapahtumahallit ja -areenat.
- Heino, Anne 2016. ”Tampere-Pirkkalan matkustajakato ei hellitä.” Yle 14.7.2016. Liikenne.
- Hokkanen, Pekka 2004. *Kansalaiskeskustelu lisäydinvoimasta: Mielipidekirjoitukset osallistumiskanavana*. Helsinki: Kauppa- ja teollisuusministeriö, energiaosasto.

Horsti, Karina 2005. *Vierauden rajat: Monikulttuurisuus ja turvapaikanhakijat journalismissa*. Tampere: Tampere University Press.

Hyvärinen, Juulia 2017. ”Raiteilla kulkeva ratikka on taloudellinen riippakivi, joka sitoo yhdyskunnan kehityksen kiskoihin.” - Tampereen raitiotiehanke Aamulehden mielipidekirjoituksissa vuonna 2014. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto.

Häkli, Jouni 2002. ”Kansalaisosallistuminen ja kaupunkisuunnittelun tiedonpolitiikka”. Teoksessa Teoksessa Bäcklund, Pia, Häkli, Jouni & Schulman, Harry. Osalliset ja osajat: Kansalaiset kaupungin suunnittelussa, 110–124. Helsinki: Gaudeamus.

Jokinen, Arja 2002. ”Diskurssianalyysin suhde sukulaistraditioihin”. Teoksessa Jokinen, Arja & Kirsi Juhila & Eero Suoninen: *Diskurssianalyysi liikkeessä*, 37–53. Jyväskylä: Gummerus.

Junttila, Ulla-Kirsti 1995. *Kaupunkiympäristön suunnittelu*. Helsinki: Rakennustieto.

Kaava 8366, 2010. Asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelma 29.04.2010. Tampereen kaupunki.

Kaava 8366, 2011. Asemakaavan ehdotuksen selostus 5.4.2011. Tampereen kaupunki.

Kakkuri-Knuuttila, Marja-Liisa 2011. ”Retoriikka”. Teoksessa Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa: *Argumentti ja kritiikki: lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot*, 233–272. Helsinki: Gaudeamus.

Kakkuri-Knuuttila, Marja-Liisa & Halonen, Ilpo 2011. ”Argumentaatioanalyysi ja hyvän argumentin ehdot.” Teoksessa Kakkuri-Knuuttila Marja-Liisa: *Argumentti ja kritiikki: lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot*, 60–113. Helsinki: Gaudeamus.

Karvonen, Erkki 2000. Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen. Tiedotustutkimus 2/2000. Saatavissa < file:///C:/Users/Janne/Downloads/727-1-1424-1-10-20151006.pdf>

Keinänen, Jyrki & Niemistö, Emma 2010. ”Sovittelu ja erityisasiantuntemus – riidanratkaisu rakennusallalla. Teoksessa Poikela, Esa. *Sovittelu: Ristiriitojen kohtaamisesta konfliktien hallintaan*, 175–186. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kiviniemi, Kari 2001. ”Laadullinen tutkimus prosessina.” Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2, Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kopomaa, Timo & Peltonen, Lasse 2008. ”Johdanto.” Teoksessa: Kopomaa, Timo, Peltonen, Lasse & Litmanen, Tapio 2008. *Ei meidän pihallemme!: Paikalliset kiistat tilasta*, 9–27. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Lähde, Ville 2015. *Paljon liikkuvia osia*. Turku: Savukeidas.

Majuri, Riikka 2012. *”En mä ois kyllä missään muualla halunnu nuoruuttani elää”: Siivikkalan nuorten alueellinen identiteetti, aluetietoisuus ja yhteisöllisyys*. Tampere: Tampereen yliopisto.

Maunu, Anna-Maria 2017a. *Kannen ja Areenan rakentamisaikaa koskeva sopimus allekirjoitettiin*. Tampereen kaupunki. Tiedotteet. Julkaistu 20.2.2017.

Maunu, Anna-Maria 2017b. *Tampereen Areenayhtiön osakassopimus julkistettiin*. Tampereen kaupunki. Tiedotteet. Julkaistu 11.5.2017.

- Maunu, Anna-Maria 2017c. *Euroopan komissio hyväksyi Tampereen monitoimiareenalle myönnettävän tuen*. Tampereen kaupunki. Tiedotteet. Julkaistu 1.8.2017.
- Maunu, Anna-Maria 2017d. *Tampereelle suunnitellun monitoimiareenan osakassopimus allekirjoitettiin*. Tampereen kaupunki. Tiedotteet. Julkaistu 3.10.2017.
- Mäki-Reini, Sonja, Rajahalme, Ville & Salkosalo, Pipsa 2012. *Luovia hattuja ja suuria suunnitelmia – Keskusareenahankkeen vaikutukset Tampereen yhdyskuntatalouteen ja kaupunkikuvaan*. Teoksessa *Luovuustekniikat kaupunkikehittämisen apuna*. Tampereen yliopisto, Johtamiskorkeakoulu. Tampere: Juvenes Print.
- Nevalainen, Jaana 2004. ”Kaupungista puhumisen tavat vallankäytön välineenä – julkista puhetta kaupunkikeskustan muutoksesta.” *Yhdyskuntasuunnittelu* vol 42:3–4, 13-29.
- Nieminen, Elina 2016. ”Tampereen kaupunginhallitus linjasi: Kannen ja areenan valmistelu on sujunut laillisesti.” *Yle* 7.6.2016. Kuntapolitiikka.
- Nurmi, Riikka 2017. ”Vääntö Tampereen areenahankkeen ympärillä jatkuu – kiistelty hankintapäätös KHO:n puntaroitavaksi.” *Yle* 4.1.2017. Rakentaminen & kiinteistöt.
- Paasi, Anssi 1998. ”Alueiden renessanssi ja identiteettipuhe. Suomalaisen aluekeskustelun erittelyä”. Teoksessa Hänninen, Sakari (toim.) *Missä on tässä?* Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Peltonen, Lasse 2008. ”Nimby maankäytön konfliktien kehyksen. Rajaamisen vaikutukset ja vaihtoehdot”. Teoksessa Kopomaa, Timo, Peltonen, Lasse & Litmanen, Tapio 2008. *Ei meidän pihallemme!: Paikalliset kiistat tilasta*, 186–207. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Perelman, Chaïm 1996. *Retoriikan valtakunta*. Tampere: Vastapaino.
- Pietilä, Veikko 2010a. ”Pohdintoja julkisesta keskustelusta joukkoviestimissä”. Teoksessa Pietilä, Veikko, et al. *Julkisot, yleisöt ja media: Suomennoksia ja kirjoituksia julkisista vuorovaikutus- ja toimintamuodoista*, 373 – 396. Tampere: Tampere University Press.
- Pietilä, Veikko 2010b. ”Yleisönosasto ja internet keskusteluareenoina”. Teoksessa Pietilä, Veikko, et al. *Julkisot, yleisöt ja media: Suomennoksia ja kirjoituksia julkisista vuorovaikutus- ja toimintamuodoista*, 397 – 421. Tampere: Tampere University Press.
- Rainisto, Seppo 2005. *Kuntabrändin kehittäminen*. Suomen Kuntaliitto. Helsinki.
- Seutuhallitus 2014. *Rakennesuunnitelma 2040*. Tampereen kaupunkiseutu.
- Sotarauta, Markku, Linnamaa, Reija, & Suvinen, Nina 2003. *Tulkitseva kehittäminen ja luovat kaupungit: Arvio Tampereen mahdollistavasta mallista ja osaamiskeskusohjelmasta*. Tampere: Tampereen yliopisto, alueellisen kehittämisen tutkimusyksikkö.
- Suhonen, Pertti 2006. *Mielipidetutkimukset ja yhteiskunta*. Tampere: Tampere University Press.
- Summa, Hilka 1996. ”Kolme näkökulmaa uuteen retoriikkaan: Burke, Perelman, Toulmin ja retoriikan kunnianpalautus”. Teoksessa Palonen, Kari & Summa, Hilka (toim.), *Pelkkää retoriikkaa*, 51–84. Tampere: Vastapaino.
- Talouselämä 2016. Saatavissa <http://www.talouselama.fi/uutiset/yksi-kaupunki-nousee-ylitse-muiden-tanne-suomalaiset-haluaisivat-muuttaa-6536508?_ga=1.30802303.1162470844.1464261898>

Taloustutkimus 2012. Saatavissa < <http://www.taloustutkimus.fi/?x1538426=2486678>>

Taloustutkimus 2018. Saatavissa <<https://www.taloustutkimus.fi/ajankohtaista/uutisia/tampere-on-suomen-kaupungeista-ylivoimainen-ykkonen.html>>

Tampereen kaupunki 2013. Yhteinen Tampere –näköalojen kaupunki. Tampereen kaupunkistrategia 2025. Talous- ja liiketoimintaryhmä.

Tampereen kaupunki 2016. NÄKÖALOJA 2016. Tampereen kaupunkistrategian toteutumisen vuosiraportti. Julkaisut. Toiminta ja talous 2016.

Tampereen kaupunginhallituksen pöytäkirjat: KH 17.3.2014 § 117, KH 2.11.2015 § 460, KH 23.11.2015 § 488, KH 15.2.2016 § 63

Tampereen kaupunginvaltuuston pöytäkirjat: KV 19.5.2010 § 95, KV 16.5.2016 § 81

Tampereen kaupungin yhdyskuntalautakunnan pöytäkirjat: YLA 1.2.2011 § 32, YLA 12.4.2011 § 118, YLA 20.12.2016 § 133,

Tenhunen, Tero 2013. Strateginen keskustahanke. Keskustan strateginen osayleiskaava. Yleisötilaisuus 6.2.2013. Tampereen kaupunki.

Virtanen, Pekka 1999. *Kaupungin imago: mikä tekee Pariisista Pariisin ja Pisasta Pisan?* Tampere: Tammer-Paino Oy.

YLA & JOLILA. Yhdyskuntalautakunta (YLA) & Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta (JOLILA). *Rosoisesti kaunista*. Kaupunkirakenne- ja ympäristösuunnitelma. Pohjautuu Yhteinen Tampere – näköalojen kaupunki -kaupunkistrategiaan 2025.

Zimmerbauer, Kaj 2008. *Alueellinen imago ja identiteetti liikkeessä*. Helsinki: Yliopistopaino.

Äikäs, Topi Antti 2004. *Imagoa etsimässä: Kaupunki- ja aluemarkkinoinnin haasteista mielikuvien mahdollisuuksiin*. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Primaarilähteet:

Aamulehti (AL)

20.2.2017 *Kannen ja Areenan rakentaminen voi alkaa jo ensi kesänä: ”Nyt on hyvät merkit”*

11.5.2017 *Kansi ja areena -hanke nyt ison askeleen lähempänä toteutumista – näin tiedotustilaisuus eteni*

15.5.2017 *Tampere uskoo saavansa Areenasta omansa takaisin ja vielä tuottoa päälle – Rakentaminen käyntiin syksyllä.*

13.9.2017 *Kannen ja areenan työt voivat alkaa jo 25. syyskuuta – paalutusta ja iskuvasarointia on luvassa ikäviin aikoihin.*

16.9.2017 *Näin Kannen ja Areenan rakentaminen etenee: enää valtionosuus ja investointipäätös uupuvat – Uusi kaupunginosa syntyy seitsemässä vuodessa.*

2.10.2017 *Tampereen Kannen ja areenan työt käynnissä – Lue tästä kaikki tulevien vuosien suurimmasta rakennushankkeesta.*

30.10.2017 *Valmis Kansi ja areena työllistää yli 800 ihmistä vähemmän kuin aiemmin arvioitiin – ”En näe, että se on ongelma”.*

Liite 1.

Aineiston uutiset/ Aamulehden uutiset jotka ovat herättäneet eniten keskustelua 1.1.2017-31.10.2017 välisenä aikana.

Kotimaa 20.02.2017. Kannen ja Areenan rakentaminen voi alkaa jo ensi kesänä: ”Nyt on hyvät merkit”

Kotimaan uutinen 20.2.2017 kertoo Kansi ja Areena -hankkeen etenevän vauhdilla ja neuvotteluissa on edetty sijoittajien kanssa. Uutisessa haastateltu SRV Rakennus Oy:n varatoimitusjohtaja Timo Nieminen kertoo, että he ovat tavoitteessa ja rakentaminen voi alkaa jo ensi kesänä tai syksynä. Hankkeesta kerrotaan myös muutamia perustietoja mistä hankkeessa kyse ja mitä ollaan rakentamassa. Rakentamisaikataululle kerrotaan olevan ehtoina, että ensinnäkin valituksien pitäisi olla selviä, toiseksi valtion tuen pitää olla selvä ja kolmanneksi sijoittajilla pitää olla nimet papereissa. Uutisessa kerrotaan Liikenneviraston, Tampereen kaupungin ja SRV Rakennus Oy:n allekirjoittaneen maanantaina sopimuksen Kannen ja sen alapuolisten rakenteiden ja ratamuutosten suunnittelusta ja rakentamisesta. Sopimuksen allekirjoittivat johtaja Pekka Petäjäniemi ja ylitarkastaja Mikko A. Heiskanen Liikenneviraston puolesta, pormestari Anna-Kaisa Ikonen ja konsernijohtaja Juha Yli-Rajala Tampereen kaupungin puolesta sekä varatoimitusjohtaja Timo Nieminen ja aluejohtaja Henri Sulankivi SRV Rakennus Oy:n puolesta.

Aamulehti: Anu Leena Koskinen 20.2.2017. Saatavissa: <https://www.aamulehti.fi/kotimaa/kannen-ja-areenan-rakentaminen-voi-alkaa-jo-ensi-kesana-nyt-on-hyvat-merkit-24291020>

Kotimaa 11.05.2017. Kansi ja areena -hanke nyt ison askeleen lähempänä toteutumista – Näin tiedotustilaisuus eteni

Uutisessa kerrotaan tiedotustilaisuudesta, joka koskee Kansi ja areena -hanketta. Hankkeen uutisoidaan olevan askeleen lähempänä toteutusta, kun hankkeen toteutuksesta on tehty ehdollinen osakassopimus sijoittajaryhmän ja Tampereen kaupungin välille, sijoittajakumppaneina ovat LähiTapiola-ryhmä ja OP Ryhmän vakuutus- ja eläkeyhteisö. Osakassopimuksen kerrotaan olevan ehdollinen ja se vaatii vielä kaikkien osapuolten lopullisen hyväksynnän. Lopullisen investointipäätöksen odotetaan syntyvän vuoden 2017 loppuun mennessä. Tampereen kaupunki ja SRV pitivät hankkeen tilanteesta tiedotustilaisuuden, jota aamulehti seurasi livenä. Uutiseen on

linkitetty video josta voi halutessaan katsoa tiedotustilaisuuden sekä videon jälkeen tiedotustilaisuus on kirjoitettu auki vaihe vaiheelta.

Aamulehti: Heidi Pesonen 11.5.2017. Saatavissa: <https://www.aamulehti.fi/kotimaa/lahteeko-kansi-ja-areena-hanke-liikkeelle-seuraa-tasta-tiedotustilaisuutta-livena-200131085>.

Kotimaa 15.05.2017. Tampere uskoo saavansa Areenasta omansa takaisin ja vielä tuottoa päälle – Rakentaminen käyntiin syksyllä

Kotimaan uutisen alussa on tuore suunnitelmakuva hankkeesta väliotsikolla *Kannen päälle pääasiassa asumista*. Kuvassa näkyy kansi, jonka päälle on suunniteltu areena, hotelli, toimistotiloja, liiketilaa ja asumista, eri toiminnot on hahmoteltu kuvaan eri väreillä. Tämän jälkeen kerrotaan Tampereen uskovon saavansa hankkeeseen sijoittamansa rahat takaisin ja sen päälle arvellaan saatavan vielä tuottoakin. Hankkeen kerrotaan ottaneen harppauksen eteenpäin, kun kaupunginhallitus hyväksyi Areena-yhtiön osakassopimuksen. Perusteluna hyväksymiselle oli, että kaupungin rooli Areena-yhtiössä täyttää kaupunginvaltuuston asettamat edellytykset vähemmistöosakkuudesta ja sijoittajien tasaveroisesta asemasta. Uutisen lopussa kerrataan hankkeen osakkaat, toteutusaikataulu ja kustannukset.

Aamulehti: Sari Rautanen 15.5.2017. Saatavissa: <https://www.aamulehti.fi/kotimaa/tampere-uskoo-saavansa-areenasta-omansa-takaisin-ja-viela-tuottoa-paalle-rakentaminen-kayntiin-syksylla-200139701>

Uutiset 13.09.2017. Kannen ja areenan työt voivat alkaa jo 25. syyskuuta – paalutusta ja iskuvasarointia on luvassa ikäviin aikoihin

Uutinen käsittelee Kansi ja Areena -hankkeen käynnistymistä. Uutisessa kerrotaan Kreate Oy:n tehneen meluilmoituksen hankkeeseen liittyvästä paalutuksesta ja iskuvasaroinnista Tampereen ratapihalla, Sorin sillan eteläpuolella. Meluilmoituksen mukaan työ suoritetaan 25.9.2017 alkaen ja työajat ovat arkisin kello 07–20 sekä tarvittaessa kello 20–06. Lisäksi työtä tehdään tilapäisesti lauantaisin kello 19–07 ja sunnuntaina kello 21–06 välisenä aikana. Uutisessa haastatellun Kreate Oy: yksikön johtajan Sami Rantalan mukaan raideliikenteen vuoksi työaikoja on ajoitettu yöaikaan koska silloin junaliikenne on hiljaisempaa, mutta koska työsuunnittelu on vasta alkuvaiheessa, sitä paljonko töitä tullaan öisin tekemään ei osata tarkkaan sanoa. Yöaikaan tehtävää työtä yritetään

kuitenkin minimoida. Uutisen lopussa vielä kerrotaan, että ympäristönsuojelupäällikkö on hyväksynyt häiritsevästä ja tilapäisestä melusta tehdyn ilmoituksen.

Aamulehti: Heidi Pesonen 13.9.2017. Saatavissa: <https://www.aamulehti.fi/uutiset/kannen-ja-areenan-tyot-alkavat-jo-25-syyskuuta-paalutusta-ja-iskuvasarointia-on-luvassa-ikaviin-aikoihin-200390453>.

Uutiset 16.09.2017. Näin Kannen ja Areenan rakentaminen etenee: enää valtionosuus ja investointipäätös uupuvat – Uusi kaupunginosa syntyy seitsemässä vuodessa

Uutisessa kerrotaan Kannen rakentamisen alkavan tänä syksynä heti valtionosuuden varmistumisen ja lopullisen investointipäätöksen jälkeen. Uutisen alussa kerrataan hanketta yleisesti ja mitä tullaan rakentamaan. Varsinainen uutinen käsittelee sitä, miten Kannen rakentaminen etenee sekä rakentamisen vaiheita. Kansi ja Areena rakennetaan kahdessa vaiheessa, ensimmäisen vaiheen on tarkoitus valmistua vuoteen 2021 mennessä jolloin Kannen, monitoimiareenan, hotellin, kasinon ja kahden ensimmäisen tornitalon rakentaminen on aloitettu, samoin silta kevyelle liikenteelle ja tornitalojen asukaspysäköintiä varten tarkoitettu pysäköintilaitos ovat valmiina. Toisen vaiheen on määrä alkaa 2022, jolloin aloitetaan pohjoiskannen rakentaminen sekä sen kolme asuintornia. Uusi kaupunginosa on valmis 2024.

Aamulehti: Kati Kalliosaari 16.9.2017. Saatavissa: <https://www.aamulehti.fi/uutiset/nain-kannen-ja-areenan-rakentaminen-etenee-ena-valtionosuus-ja-investointipaatos-uupuvat-tampereelle-syntyy-uusi-kaupunginosa-seitsemassa-vuodessa-200395631>.

Uutiset 02.10.2017. Tampereen Kannen ja areenan työt käynnissä – Lue tästä kaikki tulevien vuosien suurimmasta rakennushankkeesta

Uutisessa on koottuna Kannen ja Areenan vaiheita, ja juttua päivitetään aina uusien tapahtumien myötä. Jutussa on myös linkkejä aiempiin uutisiin. Uutinen alkaa Kannen ja Areenan nykyhetkestä ja vuoden kestävästä paalutustöistä jonka jälkeen käsitellään sitä, kuinka rakennustyöt jatkuvat. Uutisessa käsitellään myös mitä Kansi ja Areena käsittää ja pitää sisällään sekä hankkeen taustaa. Uutisessa kerrotaan myös eteläkannen tornitalojen tonttihintojen kuohuttaneen ja jutussa on linkki aiempaan uutiseen, jossa uutisoitiin Tampereen myyvän tornitalojen tontteja SRV:lle poikkeuksellisen halvalla. Rakennusalanasiantuntijoiden mukaan kyseinen hinnoittelu on täysin poikkeava ja asiantuntijat arvioivat olisiko Tampereen kaupungilla tullut hätä hankkeen kanssa.

Uutisessa nostetaan esille myös Kannen ja Areenan suunnittelijat sekä kuka rakentaa ja mitä, myös vuoden 2017 valitukset korkeimmalle hallinto-oikeudelle mainitaan. Lopuksi jutussa on lista hankkeen vaiheista vuosi vuodelta.

Aamulehti: Raili Roth 2.10.2017. Saatavissa: <https://www.aamulehti.fi/uutiset/nain-tampereen-kansi-ja-areena-on-edennyt-lue-tasta-kaikki-tulevien-vuosien-suurimmasta-rakennushankkeesta-200426467>.

Uutiset 30.10.2017. Valmis Kansi ja areena työllistää yli 800 ihmistä vähemmän kuin aiemmin arvioitiin – "En näe, että se on ongelma"

Uutinen käsittelee Deloitte Consulting Oy: n päivittämää Kansi ja Areena -hankkeen yhteiskuntataloudellisen vaikutusanalyysia. Uusi analyysi on päivitetty vastaamaan hankkeen viimeisiä suunnitelmia. Aiempi analyysi tehtiin vuonna 2015 jolloin suunnitelmissa oli rakentaa enemmän toimistoja kuin nyt. Päivitetyn vaikutusanalyysin mukaan hankkeen rakentamisaikaisten työpaikkojen määrä on lisääntynyt aiemmasta arviosta ja valmiin kokonaisuuden työllistämisaikutus pienentynyt. Luvun kerrotaan pienentyneen yli 800 työpaikalla. Uutisessa käydään läpi uuden arvion työllistämisaikutusten lisäksi Kannen ja Areenan verovaikutukset valtiolle sekä Tampereen kaupungille. Uutisessa on haastateltu Tampereen kaupungilta hankejohtaja Tero Tenhusta jonka mukaan tämä ei ole ongelma koska hankkeen arvo on kasvanut, rakentamisen aikaiset vaikutukset kasvoivat, tapahtumien vaikutukset kasvoivat ja toimitilatyöpaikkojen osuus on ainoa, joka tippui. Jutussa tulee ilmi arvion tarkat lukemat sekä hankkeen aikana että sen jälkeen.

Aamulehti: Heidi Pesonen 30.10.2017. Saatavissa: <https://www.aamulehti.fi/uutiset/kansi-ja-areena-hankkeen-talousvaikutuksista-valmistui-päivitetty-analyysi-seka-arvioitu-työpaikkojen-etta-verotulojen-maara-muuttui-200496830>.